

Sygn. akt II C 996/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 października 2021 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie II Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Barbara Pyz-Kędzierska
-----------------	-------------------------------

po rozpoznaniu w W. na posiedzeniu niejawnym w dniu 5 października 2021 r.

sprawy z powództwa I. T., M. T. (1)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę ewentualnie o zapłatę ewentualnie o ustalenie

I. ustala, iż umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 7 maja 2007 r. zawarta przez I. T. i M. T. (1) z (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W. jest nieważna;

II. ustala, iż umowa nr (...)/2008o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 17 czerwca 2008 r. zawarta przez I. T.

i M. T. (1) z (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W. jest nieważna;

III. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz I. T., M. T. (1) kwotę 156 016,01 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwot:

a/ 150 362,45 zł od dnia 3 listopada 2017 r. do dnia zapłaty,

b/ 5654, 15 zł od dnia 11 lipca 2020 r. do dnia zapłaty,

IV. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz I. T., M. T. (1) kwotę 92 087,02 CHF z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 11 lipca 2020 r. do dnia zapłaty;

V. oddala powództwo główne w pozostałym zakresie oraz powództwa ewentualne w całości;

VI. ustala, iż koszty procesu w całości ponosi pozwany pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.

sędzia Barbara Pyz-Kędzierska

Sygn. akt II C 996/17

UZASADNIENIE

I. T. i M. T. (1) pozwem z dnia 10 listopada 2017 r. (data prezentaty sądowej) skierowanym przeciwko (...) Spółce Akcyjnej

z siedzibą w W. wnieśli o:

1. zasądzenie od pozwanego na ich rzecz łącznie, ewentualnie solidarnie:

a. łącznej kwoty 151.482,07 zł uiszczonej przez powodów w walucie PLN, na którą składa się:

(1) kwota 127.429,95 zł tytułem rat kapitałowo – odsetkowych uiszczonych na podstawie umowy kredytowej o nr (...) od dnia 1 sierpnia 2008 r. do dnia 2 kwietnia 2012 r. (po tym czasie powodowie zaczęli spłacać raty w walucie CHF), kwota 2.952,79 zł tytułem innych świadczeń nienależnych, na którą składają się kwoty: 1.120,21 zł tytułem prowizji za ubezpieczenie spłaty kredytu i 1.832,58 zł tytułem składek za ubezpieczenie (...);

(2) kwota 21.099,33 zł tytułem rat kapitałowo – odsetkowych uiszczonych na podstawie umowy kredytowej nr (...) od dnia 15 listopada 2007 r. do dnia 2 kwietnia 2012 r. (po tym czasie powodowie zaczęli spłacać raty w walucie CHF);

oraz

(3) kwoty 52.449,23 CHF tytułem całych rat kapitałowo – odsetkowych, uiszczonych na rzecz pozwanego na podstawie umowy kredytowej o nr (...) w walucie CHF, od dnia 2 maja 2012 r. do dnia 30 października 2017 r., ewentualnie kwoty 193.888,23 zł jako roszczenie ewentualne wobec roszczenia o 52.449,23 CHF w przypadku uznania przez Sąd, iż powodowie nie mogą dochodzić roszczenia bezpośrednio w walucie CHF i zamiast niego winni żądać roszczenia w walucie PLN;

(4) kwoty 7.331,36 CHF tytułem całych rat kapitałowo – odsetkowych, uiszczonych na rzecz pozwanego na podstawie umowy kredytowej o nr (...) w walucie CHF, od dnia 2 maja 2012 r. do dnia 29 sierpnia 2017 r., ewentualnie kwoty 27.131,62 zł jako roszczenie ewentualne wobec roszczenia o 7.331,36 CHF w przypadku uznania przez Sąd, iż powodowie nie mogą dochodzić roszczenia bezpośrednio w walucie CHF i zamiast niego winni żądać roszczenia w walucie PLN,

tj. wszystkich powyższych kwot tytułem nienależnego świadczenia na podstawie art. 410 k.c. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 3 listopada 2017 r. do dnia zapłaty.

Ponadto, powodowie wnieśli o zasądzenie na ich rzecz łącznie ewentualnie solidarnie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając żądanie pozwu powodowie wskazali, że dochodzą od pozwanego zwrotu nienależnie pobranych przez pozwanego kwot w/w jako nienależnego świadczenia, określonego w art. 410 k.c., w związku z zawartą umową o nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 7 maja 2007 r. oraz umową o nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 17 czerwca 2008 r.

Strona powodowa podkreśliła, że osią sporu pomiędzy stronami są klauzule waloryzacyjne zawarte w umowach kredytowych przewidujące waloryzację kwoty głównej kredytu (§ 1 ust. 3A w zw. z § 1 ust. 3, § 8 ust. 1 umowy o nr (...) oraz § 1 ust. 3A w zw. z § 1 ust. 3 umowy o nr (...)) do kursu waluty CHF oraz powodujące w konsekwencji wyliczenie rat od kwoty będącej równowartością w CHF kwoty kredytu w PLN oraz klauzule powodujące ich przeliczenie z waluty CHF na PLN w datach wymagalności rat po kursie sprzedaży, tj. § 12 ust. 4 w zw. z § 12 ust. 1 umowy o nr (...) oraz § 10 ust. 5 w zw. z § 10 ust. 1 umowy o nr (...). Spłata wszelkich zobowiązań powodów z tytułu w/w umów kredytowych była dokonywana w złotych według kursu sprzedaży wskazanego w tabeli kursów dewizowych pozwanego stworzonej m.in. na potrzeby ustalenia kursów dla kredytów waloryzowanych do walut obcych zgodnie z § 12 ust. 4 umowy o nr (...) oraz zgodnie z § 10 ust. 5 umowy o nr (...) (kurs sprzedaży dowolnie ustalany przez pozwanego).

Powodowie zakwestionowali w całości indeksację jako dopuszczalną przez prawo przed wejściem w życie tzw. ustawy antyspreadowej, jak też podnieśli nieuczciwy charakter całego mechanizmu indeksacji. Indeksacja kwoty kredytu pozostaje sprzeczna z naturą i celem umowy kredytu

i prowadzi do zwyrodnienia celu umowy kredytu. Umowy kredytu są sprzeczne z ustawą, gdyż zostały skonstruowane z naruszeniem, ewentualnie obejściem imperatywnego art. 69 ustawy Prawo bankowe, ponieważ mechanizm indeksacji sprawia, że klient spłaca nie kwotę jak tego wymaga art. 69 ust. 1 Prawa bankowego, lecz równowartość waluty CHF wskazanej

w ewidencji banku. Ponadto, umowy kredytu są sprzeczne z art. 359 k.c., gdyż mechanizm indeksacji powoduje, że powodowie spłacają odsetki nie za korzystanie z cudzych pieniędzy lecz od równowartości waluty CHF wskazanej w ewidencji Banku.

W dalszej części uzasadnienia powodowie podkreślili, iż waloryzacja zastosowana w umowach kredytu wynika z zastosowania nieprawidłowych rodzajów kursu uruchomienia i rozliczenia kredytu powodów z uwagi na brak ustalenia w umowie rzeczywistego przedmiotu, jest ponadto nieuczciwa nie tylko z uwagi na stosowanie kursów w wartościach odbiegających od kursu uczciwego, ale dlatego, że nie została nigdzie opisana, wyjaśniona, a ponadto dokonywana jest po kursach odwrotnych, tj. innego rodzaju niż obowiązujące na rynku, po kursach, które miały zapewnić korzyść bankowi, a nie powodom, tj. miały zapewnić odpowiednie dostosowanie waloryzacji i spłat kredytu do operacji banku na rynku międzybankowym. Ponadto, nieuczciwość waloryzacji wynika z faktu, że nie była ona konieczna dla powodów, lecz dla banku, z uwagi na brak ustalenia na czym w ogóle ma polegać waloryzacja, tj. braku ustalenia kształtu essentialia negotii umowy, brak możliwości dysponowania kwotą indeksowaną w CHF.

Powodowie podkreślili, że zamieszczenie w umowie klauzuli waloryzacyjnej doprowadziło do przekształcenia umowy kredytu w umowę nienazwaną, której bliżej do umowy, na podstawie której następuje przeniesienie całości ryzyka związanego z wierzytelnościami pozwanego wynikającymi z umów kredytowych, w tym umów powodów, które następnie pozwany zwaloryzował do waluty CHF, a zatem umowy, o której mowa w art. 92d Prawa bankowego, a nie umowy kredytu, o której mowa w art. 69 Prawa bankowego.

Strona powodowa podniosła, iż pozwany nie miał podstawy prawnej do pobierania odsetek od kwoty indeksowanej, a ustawa antyspreadowa nie miała wpływu na nieważny charakter umowy kredytu. Umowy kredytowe, zdaniem powodów, są sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, naruszają zasady ekwiwalentności, od samego początku zostały ukształtowane z pominięciem równowagi kontraktowej, naruszają dobre obyczaje poprzez wykorzystanie uprzywilejowanej pozycji banku oraz braku rzetelnej informacji o granicach ryzyka walutowego. Pozwany w sposób rażący naruszył bezwzględny wymóg sformułowania umowy w sposób przejrzysty i zrozumiały, rzetelny, wyczerpujący, niewprowadzający w błąd oraz uczciwy, naruszając tym samym w sposób oczywisty zasady współzycia społecznego. Umowa kredytu waloryzowanego kursem CHF została sporządzona przez pozwanego jako obejście przepisów Prawa bankowego, stanowi czynność pozorną, jest czynnością nieistniejącą z uwagi na brak określoności świadczenia (pозew, k. 2-97).

Pozwany w odpowiedzi na pozew z dnia 28 grudnia 2017 r. wniósł

o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na jego rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa.

Strona pozwana podniosła, iż powództwo zgłoszone przez powodów jako niezasadne powinno zostać oddalone w całości. Zdaniem pozwanego, stosowanie przez niego klauzul dotyczących sposobu przeliczania wielkości kredytu i rat, jak również wyliczenia wielkości oprocentowania, nie prowadziło do pokrzywdzenia powodów. Kurs CHF był wyznaczany przez obiektywne czynniki, potwierdzone dodatkowo przez bank poprzez wprowadzenie ich do zmienionego Regulaminu. Częściowa spłata kredytu odbywała się według konkretnych zasad, a powodowie dokonywali spłaty przy zastosowaniu konkretnego sposobu przeliczeń, skonkretyzowanego

w momencie spłaty. Pozwany podniósł, że powodowie od dnia 1 lipca 2009 r. mieli możliwość spłaty kredytu bezpośrednio w CHF i w związku

z powyższym uznać należy, iż waloryzacja kredytów powodów jest wprost przewidziana przez prawo, a waloryzowanie kredytu kursem waluty obcej na zasadach przewidzianych w umowach było dopuszczalne w stanie prawnym zarówno przed jak i po wejściu w życie ustawy antyspreadowej. Kwestionowane przez powodów zapisy kontraktowe nie są ani

nieważne ani abuzywne, nie powodują jakiegokolwiek narażenia interesu powodów i nie kształtują ich obowiązków w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami.

Strona pozwana wskazał, że bank nie tworzy specjalnych kursów walut obcych dla kredytów hipotecznych, lecz jedną, uniwersalną tabelę każdego dnia, a bank nie odnosi żadnych korzyści ze wzrostu kursu CHF. Ponadto, pozwany nie obciąża kredytobiorców kosztami nadmiernymi, gdyż sam domykając pozycję walutową na rynku międzybankowym, spłacając kredyt walutowy w banku zagranicznym, ponosi koszty spreadu.

W odniesieniu do złożonego przez powodów oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli, pozwany wskazał, iż powyższe oświadczenie jest bezprzedmiotowe, bezpodstawne i nieskuteczne.

Pozwany zakwestionował sam fakt bezpodstawnego wzbogacenia uznając powództwo w całości za oczywiście bezpodstawne. Ponadto, wskazał, że raty tytułem spłaty kredyty były, zgodnie z umowami, spłacane w okresach miesięcznych, stanowiły świadczenia okresowe, które zgodnie z normą wskazaną w art. 118 k.c. przedawniają się z upływem 3 lat.

W związku z powyższym roszczenie powodów jest przedawnione w zakresie rat spłaconych na 3 lata przed wniesieniem pozwu oraz wcześniejszych, ewentualnie, z ostrożności procesowej pozwany wskazał, że umowa z 2007 r. została podpisana ponad 10 lat przed złożeniem pozwu, w związku

z powyższym, roszczenia powodów, które wyprowadzają z rzekomej nieważności w/w umowy są przedawnione, nawet jeżeli nie zostaną uznane przez Sąd za świadczenia okresowe (odpowiedź na pozew, k. 544-702).

Powodowie pismem z dnia 12 czerwca 2021 r. dokonali rozszerzenia powództwa i wnieśli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz łącznie, ewentualnie solidarnie:

1. kwoty 156.016,01 zł uiszczonej przez powodów w walucie PLN, na którą składa się:

(1) kwota 127.429,95 zł tytułem rat kapitałowo – odsetkowych uiszczonych na podstawie umowy kredytowej o nr (...) od dnia 1 sierpnia 2008 r. do dnia 2 kwietnia 2012 r. (po tym czasie powodowie zaczęli spłacać raty w walucie CHF), kwota 7.486,73 zł tytułem innych świadczeń nienależnych, na którą składają się kwoty: 5.654,15 zł tytułem prowizji za ubezpieczenie spłaty kredytu i 1.832,58 zł tytułem składek za ubezpieczenie (...);

(2) kwota 21.099,33 zł tytułem rat kapitałowo – odsetkowych uiszczonych na podstawie umowy kredytowej nr (...) od dnia 15 listopada 2007 r. do dnia 2 kwietnia 2012 r. (po tym czasie powodowie zaczęli spłacać raty w walucie CHF;

oraz

(3) kwoty 80.823,10 CHF tytułem całych rat kapitałowo – odsetkowych, uiszczonych na rzecz pozwanego na podstawie umowy kredytowej o nr (...) w walucie CHF, od dnia 2 maja 2012 r. do dnia 26 maja 2020 r.;

(4) kwoty 11.263,92 CHF tytułem całych rat kapitałowo – odsetkowych, uiszczonych na rzecz pozwanego na podstawie umowy kredytowej o nr (...) w walucie CHF, od dnia 2 maja 2012 r. do dnia 26 maja 2020 r.

tj. wszystkich powyższych kwot tytułem nienależnego świadczenia na podstawie art. 410 k.c. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie według:

(a) od kwoty 127.429,95 zł od dnia 3 listopada 2017 r. do dnia zapłaty;

(b) od kwoty 80.823,10 CHF od dnia złożenia pisma rozszerzającego powództwo do dnia zapłaty;

(c) od kwoty 21.099,33 zł od dnia 3 listopada 2017 r. do dnia zapłaty;

(d) od kwoty 11.263,92 CHF od dnia złożenia pisma rozszerzającego powództwo do dnia zapłaty;

(e) od kwoty 5.654,15 od dnia złożenia pisma rozszerzającego powództwo do dnia zapłaty;

(f) od kwoty 1.832,58 zł od dnia 3 listopada 2017 r. do dnia zapłaty.

Obok w/w roszczeń powodowie wniesli o ustalenie, że umowy kredytu hipotecznego o nr (...) z dnia 7 maja 2007 r. oraz o nr (...) z dnia 17 czerwca 2008 r. zawarte z pozwanym są nieważne.

Ewentualnie, jako roszczenie ewentualne wobec roszczenia z pkt. 1., na wypadek uznania przez Sąd, że nie jest możliwe połączenie roszczenia o zapłatę z roszczeniem o ustalenie nieważności umów kredytowych, powodowie wniesli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz łącznie, ewentualnie solidarnie kwoty:

2. 156.016,01 zł, uiszczonej przez powodów w walucie PLN, na którą składa się:

(1) kwota 127.429,95 zł tytułem rat kapitałowo – odsetkowych uiszczonych na podstawie umowy kredytowej o nr (...) od dnia 1 sierpnia 2008 r. do dnia 2 kwietnia 2012 r. (po tym czasie powodowie zaczęli spłacać raty w walucie CHF), kwota 7.486,73 zł tytułem innych świadczeń nienależnych, na którą składają się kwoty: 5.654,15 zł tytułem prowizji za ubezpieczenie spłaty kredytu i 1.832,58 zł tytułem składek za ubezpieczenie (...);

(2) kwota 21.099,33 zł tytułem rat kapitałowo – odsetkowych uiszczonych na podstawie umowy kredytowej nr (...) od dnia 15 listopada 2007 r. do dnia 2 kwietnia 2012 r. (po tym czasie powodowie zaczęli spłacać raty w walucie CHF;

oraz

(3) kwoty 80.823,10 CHF tytułem całych rat kapitałowo – odsetkowych, uiszczonych na rzecz pozwanego na podstawie umowy kredytowej o nr (...) w walucie CHF, od dnia 2 maja 2012 r. do dnia 26 maja 2020 r.;

(4) kwoty 11.263,92 CHF tytułem całych rat kapitałowo – odsetkowych, uiszczonych na rzecz pozwanego na podstawie umowy kredytowej o nr (...) w walucie CHF, od dnia 2 maja 2012 r. do dnia 26 maja 2020 r.

tj. wszystkich powyższych kwot tytułem nienależnego świadczenia na podstawie art. 410 k.c. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie:

(a) od kwoty 127.429,95 zł od dnia 3 listopada 2017 r. do dnia zapłaty;

(b) od kwoty 80.823,10 CHF od dnia złożenia pisma rozszerzającego powództwo do dnia zapłaty;

(c) od kwoty 21.099,33 zł od dnia 3 listopada 2017 r. do dnia zapłaty;

(d) od kwoty 11.263,92 CHF od dnia złożenia pisma rozszerzającego powództwo do dnia zapłaty;

(e) od kwoty 5.654,15 od dnia złożenia pisma rozszerzającego powództwo do dnia zapłaty;

(f) od kwoty 1.832,58 zł od dnia 3 listopada 2017 r. do dnia zapłaty.

Ewentualnie, jako roszczenie ewentualne wobec roszczenia z pkt 1 i 2 w/w, w razie uznania przez Sąd, że umowa kredytu jest nieważna, ale powodom nie przysługuje roszczenie o zapłatę, powodowie wniesli o ustalenie, że umowy kredytu hipotecznego o nr (...) z dnia 7 maja 2007 r. oraz o nr (...) z dnia 17 czerwca 2008 r. zawarte z pozwanym są nieważne.

Ponadto, powodowie wniesli o zasądzenie na ich rzecz łącznie, ewentualnie solidarnie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając żądanie rozszerzonego powództwa powodowie podnieśli, iż regularnie spłacają zobowiązania z tytułu spłat rat kapitałowo – odsetkowych i w związku z powyższym rozszerzają powództwo o kolejne raty i inne świadczenia zapłacone pozwanemu od dnia 29 sierpnia 2017 r. do dnia 26 maja 2020 r.

W odniesieniu do unieważnienia umów kredytowych, powodowie natomiast wskazali, iż orzeczenie nieważności umowy jest dla nich dalece bardziej korzystne aniżeli pozostawienie umowy w PLN ze stawką LIBOR, a jednocześnie nie wystawia kredytobiorców na żadne ryzyko natychmiastowej spłaty (pismo powodów – rozszerzenie powództwa, k. 1487-1519v).

Pozwany pismem z dnia 31 lipca 2020 r. stanowiącym odpowiedź na pismo powodów rozszerzające powództwo wniósł o oddalenie powództwa w całości (pismo pozwanego, k. 1599-1612).

Do czasu zamknięcia rozprawy strony podtrzymały swoje stanowiska procesowe.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powodowie zawarli z pozwanym bankiem dwie umowy kredytowe w celu zakupu działki budowlanej i następnie na sfinansowanie budowy domu jednorodzinnego na przedmiotowej działce.

Podczas wizyty w banku, pracownik poinformował powodów o wszelkich niezbędnych dokumentach potrzebnych do zawarcia umowy kredytowej (protokół przesłuchania powoda M. T. (1) w charakterze strony, k. 1284-1285, protokół przesłuchania powódki I. T. w charakterze strony, k. 1285-1286).

W dniu 13 kwietnia 2007 r. powodowie złożyli do (...) Banku S.A. wnioski o udzielenie kredytu hipotecznego na zakup działki budowlanej w kwocie 77.000,00 zł. Walutą kredytu miał być frank szwajcarski. Powodowie mieli możliwość wyboru waluty spośród: PLN, CHF, USD, Euro i GBP. Okres kredytowania powodowie określili na 29 lat, a wariant spłat – równe raty kapitałowo - odsetkowe.

Powód M. T. (1) w chwili składania wniosku kredytowego pracował jako zastępca dyrektora (...) w (...) S.A. Oddział w K. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, uzyskując średni dochód brutto wysokości (...) zł. Powódka natomiast pracowała jako specjalista, również w (...) S.A. Oddział w K. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, uzyskując średni dochód brutto wysokości (...) zł. Miesięczne wydatki stałe powód określił na kwotę (...) zł.

Wśród posiadanych zobowiązań finansowych powodowie wskazali linię w ROR w (...) z aktualną kwotą zadłużenia (...) zł, kredyt hipoteczny w (...) z kwotą zadłużenia (...) CHF, kartę kredytową w (...) z przyznanym limitem w wysokości (...) zł i aktualnym zadłużeniem w wysokości (...) zł oraz linię w ROR w banku (...) w wysokości (...) zł. Powodowie nie posiadali w momencie składania wniosku kredytowego żadnych aktywów.

Jako zabezpieczenie spłaty kredytu powodowie zaproponowali hipotekę na kredytowanej nieruchomości, ubezpieczenie nieruchomości (...) w (...) wraz z cesją oraz w okresie przejściowym – ubezpieczenie kredytu (wniosek kredytowy, k. 723-727, zaświadczenia o zatrudnieniu, k. 728-729).

Dnia 25 kwietnia 2007 r. bank wydał decyzję kredytową dot. wniosku kredytowego powodów o nr (...). W decyzji wskazano, że kwota kredytu to 77.000,00 zł, waluta waloryzacji CHF, okres kredytowania 348 miesięcy, wariant spłat – równe raty kapitałowo – odsetkowe (§ 1 ust. 2, 3, 4, 5 decyzji). W § 1 punkcie 3A decyzji wskazano, że kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 24 kwietnia 2007 r. wg kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku SA wynosi 34.025,62 CHF, przy czym zaznaczono, że kwota ta ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania

Banku. Wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu, może być różna od podanej w niniejszym punkcie (decyzja kredytowa z dnia 25 kwietnia 2007 r., k. 730-731).

W dniu 7 maja 2007 r. powodowie M. T. (1) i I. T. jako kredytobiorcy, podpisali z (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W. (obecnie (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.) umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...), waloryzowany kursem CHF przeznaczeniem na zakup działki budowlanej oznaczonej nr 20/3 położonej w miejscowości Ś., gmina D. przy ul. (...), refinansowanie nakładów poniesionych na w/w inwestycję oraz finansowanie kosztów związanych z udzieleniem kredytu (§ 1 ust. 1 umowy). Wysokość kwoty kredytu określono na 77.000,00 zł (§ 1 ust. 2 umowy). Jako walutę waloryzacji kredytu wskazano walutę CHF (§ 1 ust. 3 umowy). Okres kredytowania ustalono na 348 miesięcy, tj. od dnia 7 maja 2007 r. do dnia 15 maja 2036 r. (§ 1 ust. 4 umowy), a spłata kredytu miała nastąpić w równych ratach kapitałowo – odsetkowych (§ 1 ust. 5 umowy). Termin spłaty kredytu wyznaczono na 15. dzień każdego miesiąca (§ 1 ust. 6 umowy).

Stosownie do § 1 ust. 3A umowy – kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 24 kwietnia 2007 r. według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku S.A. wynosi 34.025,62 CHF. Kwota niniejsza ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania Banku. Wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu może być równa od podanej w niniejszym punkcie.

Oplata przygotowawcza wynosiła 0,80% kwoty kredytu, tj. 616,00 zł (§ 1 ust. 7 umowy). Prowizja z tytułu przystąpienia do ubezpieczenia kredytu w (...) S.A. i (...) S.A. wynosi 0,20% kwoty kredytu, tj. 154,00 zł (§ 1 ust. 7A umowy).

Składka tytułem grupowego ubezpieczenia mieszkań i budynków mieszkalnych wynosiła 0,0065% wartości nieruchomości, tj. 4,55 zł, płatna w terminach spłaty poszczególnych rat, jeżeli kredytobiorca przystąpił do umowy grupowego ubezpieczenia (§ 1 ust. 7B umowy).

Składka tytułem grupowego ubezpieczenia na życie i całkowitej niezdolności do pracy wynosiła 0,0417% kwoty bieżącego zadłużenia, płatna w terminach spłaty poszczególnych rat, jeżeli kredytobiorcy przystąpili do umowy grupowego ubezpieczenia (§ 1 ust. 7C umowy).

§ 1 ust. 8 umowy stanowi, iż oprocentowanie kredytu w stosunku rocznym wynosi 3,70%. W okresie ubezpieczenia kredytu w (...) S.A. i (...) S.A. dokonanego zgodnie z § 3 ust. 6 pkt. 1), oprocentowanie kredytu ulega podwyższeniu o 1,50 p.p. i wynosi 5,20%. Po zakończeniu okresu ubezpieczenia obniżenie oprocentowania kredytu o 1,00 p.p. następuje od daty spłaty najbliższej raty. Oprocentowanie dla należności przeterminowanych w stosunku rocznym w dniu zawarcia umowy wynosi 7,40% (§ 1 ust. 9 umowy).

Prawne zabezpieczenie kredytu stanowiła hipoteka kaucyjna wpisana do kwoty 115.500,00 zł, a ustanowiona na nieruchomości określonej w § 2 umowy i wpisana do nowo założonej KW (§ 3 ust. 1 umowy), a także ubezpieczenie niskiego wkładu własnego kredytu w (...) S.A. i tym samym opłacenie składki ubezpieczeniowej za 36-miesięczny okres ubezpieczenia w wysokości 3,50% różnicy pomiędzy wymaganym wkładem własnym kredytobiorcy, a wkładem wniesionym faktycznie przez kredytobiorcę, tj. 735,00 zł. Jeśli z upływem pełnych 36-miesięcy okresu ubezpieczenia nie nastąpi całkowita spłata zadłużenia objętego ubezpieczeniem, ani inne zdarzenie kończące okres ubezpieczenia kredytobiorca zobowiązuje się do kontynuacji ubezpieczenia i tym samym opłacenia składki ubezpieczeniowej w wysokości 3,50% od kwoty niespłaconego brakującego wkładu własnego, przy czym łączny okres ubezpieczenia nie może przekraczać 108 miesięcy, licząc od miesiąca, w którym nastąpiła wypłata kredytu. Kredytobiorca upoważnia (...) do pobierania środków na opłacenie składki z tytułu kontynuacji ubezpieczenia z rachunku wskazanego w § 6 bez odrębnej dyspozycji.

Prawnym zabezpieczeniem kredytu na okres przejściowy do czasu przedłożenia w (...) odpisu księgi wieczystej nieruchomości, potwierdzającego prawomocny wpis hipoteki (o której mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu) ustanowionej na rzecz (...), który określono na dzień 30 października 2007 r., stanowiło ubezpieczenie spłaty kredytu

w (...) S.A. i (...) S.A. (§ 3 ust. 6 umowy).

Kredytobiorca złożył oświadczenie o poddaniu się egzekucji do kwoty 154.000,00 zł (§ 4 ust. 1 umowy). Jako dodatkowe zobowiązania kredytobiorcy wskazano: 1) przedłożenie przez właściciela nieruchomości/ograniczonego prawa rzeczowego określonego w § 2 oświadczenia w formie pisemnej, o ustanowieniu hipoteki, o której mowa w § 3 ust. 1, w trybie przepisu art. 95 ust. 4 Prawa bankowego oraz 2) przedłożenie przez kredytobiorcę aktu notarialnego umowy sprzedaży przedmiotowej nieruchomości, potwierdzającego cenę transakcyjną w wysokości 70.000,00 zł, wniesiony przez kredytobiorcę wkład własny w wysokości 2.000,00 zł oraz określającego numer rachunku Zbywcy, na który należy przekazać środki z kredytu (§ 4 ust. 2 pkt. 1) – 2) umowy).

Zgodnie z § 5 ust. 1 umowy wypłata kredytu miała nastąpić w złotych polskich. Przy czym kwota w wysokości 68.000,00 zł na rachunek zbywcy zawarty w akcie notarialnym umowy sprzedaży, kwota 2.000,00 zł wypłacona zgodnie z dyspozycją kredytobiorcy tytułem refinansowania poniesionych nakładów, kwota 7.000,00 zł z przeznaczeniem na sfinansowanie kosztów związanych z udzieleniem kredytu.

Splata kredytu następowała na podstawie nieodwołanego, przez czas trwania niniejszej umowy, zlecenia dokonywania przelewu z rachunku określonego w ust. 3 niniejszego § (tj. § 13 B) (§ 6 ust. 1 umowy).

W myśl § 7 ust. 1 całkowity koszt kredytu, który zobowiązany jest pokryć kredytobiorca, łącznie z opłatami i prowizjami, stanowiła wysokość 49.502,67 zł. Rzeczywista roczna stopa oprocentowania dla Kredytu wynosiła 5,54% i była obliczona zgodnie ze wzorem matematycznym, wskazanym w Załączniku do Ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100 z 18.09.2001 r., poz. 1081 z późn. zm.) (§ 7 ust. 2 umowy). Wszelkie koszty związane ze zmianą lub wycofaniem zabezpieczenia ponosił kredytobiorca, zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz taryfami opłat i prowizji (§ 7 ust. 3 umowy). (...) był uprawniony do potrącania należnych, wymienionych w niniejszym § 2 oraz w § 2 opłat i prowizji z kwoty kredytu (§ 7 ust. 4 umowy). Łączna kwota wszystkich kosztów, opłat i prowizji związanych z zawarciem niniejszej umowy łącznie z kosztami wymienionymi w niniejszym §, do której zapłaty obowiązany jest kredytobiorca wynosiły łącznie 74.140,82 zł (§ 7 ust. 7 umowy).

(...) udziela kredytobiorcy na jego wniosek kredytu hipotecznego przeznaczonego na cel określony w § 1 ust. 1 w kwocie określonej w § 1 ust. 2, waloryzowanego kursem kupna waluty CHF wg tabeli kursowej (...) Banku S.A. Kwota kredytu wyrażona w CHF walucie jest określana na podstawie kursu kupna waluty CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia i godziny uruchomienia kredytu (§ 8 ust. 1 umowy).

Uruchomienie kredytu miało nastąpić po: 1) podpisaniu umowy, 2) uiszczeniu przez kredytobiorcę wpłaty z tytułu prowizji określonej w § 1, 3) ustanowieniu prawnych zabezpieczeń spłaty kredytu określonych w umowie, 4) złożeniu pisemnego oświadczenia o poddaniu się egzekucji przez ewentualnych Poręczycieli, 5) oraz po spełnieniu warunków określonych w § 4 ust. 2 umowy (§ 8 ust. 1 umowy).

(...) pobierał od kredytobiorcy prowizję w wysokości określonej w § 1 ust. 7 i ust. 7A płatną jednorazowo w dniu uruchomienia kredytu. Prowizja nie podlegała zwrotowi (§ 10 umowy).

W myśl § 11 ust. 1-2 umowy, kredyt oprocentowany był według zmiennej stopy procentowej, która w dniu zawarcia umowy ustalona była w wysokości określonej w § 1 ust. 8. Wysokość zmiennej stopy procentowej o której mowa w ust. 1, ustalona została jako stawka bazowa LIBOR 3M z dnia 27 kwietnia 2007 r. wynosząca 2,35%, powiększona o stałą w całym okresie kredytowania marżę (...) w wysokości 1,35%. (...), co miesiąc, dokona porównania aktualnie obowiązującej stawki bazowej ze stawką ogłaszaną przedostatniego dnia roboczego poprzedniego miesiąca i dokona zmiany wysokości oprocentowania kredytu w przypadku zmiany stawki bazowej LIBOR 3M o co najmniej 0,10 p.p. (§ 11 ust. 3 umowy).

Zgodnie z § 12 ust. 1 umowy kredytobiorca zobowiązuje się do spłaty kapitału wraz z odsetkami miesięcznie w ratach kapitałowo-odsetkowych

w terminach i kwotach zawartych w harmonogramie spłat. Harmonogram spłat kredytu stanowił załącznik nr 1 i integralną część umowy i jest doręczany kredytobiorcy listem poleconym w terminie 14 dni od daty uruchomienia kredytu. Harmonogram spłat sporządzany jest w CHF (§ 12 ust. 2). W § 12 ust. 4 umowy wskazano, że raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A., obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14.50.

W myśl § 13B ust. 1 umowy kredytobiorca zleca i upoważnia (...) do pobierania środków pieniężnych na spłatę kapitału i odsetek

z tytułu udzielonego kredytu z rachunku (...) określonego w § 6 ust. 3. Zlecenie udzielone Bankowi jest nieodwołalne i wygasa po całkowitym rozliczeniu kredytu.

W § 14 ust. 5 umowy wskazano, że wcześniejsza spłata całości kredytu lub raty kapitałowo – odsetkowej, a także spłata przekraczająca wysokość raty powoduje, że kwota spłaty jest przeliczana po kursie sprzedaży CHF w tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującym w dniu i godzinie spłaty.

W myśl § 17 ust. 6 umowy z chwilą wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego/od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności (...) z tytułu umowy kredytowej, (...) dokonuje przeliczenia wierzytelności na złote po kursie sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego lub wytoczenia powództwa. Zgodnie z § 17 ust. 7 umowy od dnia złożenia

w Sądzie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności wystawionemu przez (...) bankowemu tytułowi egzekucyjnemu/ od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności (...) z tytułu umowy, (...) ma prawo pobierać odsetki ustawowe od całej kwoty zadłużenia, tj. obejmującej kapitał, odsetki, prowizję, opłaty oraz inne należności należne (...).

W § 27 ust. 1 umowy wskazano, że integralną część umowy kredytowej stanowił „Regulamin udzielania kredytu hipotecznego dla osób fizycznych – (...). Kredytobiorca oświadczył, że zapoznał się z tym dokumentem i uznał jego wiążący charakter. W sprawach nieuregulowanych w umowie zastosowanie mają odpowiednie przepisy powszechnie obowiązujące, w tym przepisy kodeksu cywilnego i prawa bankowego (§ 27 ust. 2 umowy).

W § 32 ust. 1 umowy kredytobiorca oświadczył, że został dokładnie zapoznany z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej, w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu i w pełni je akceptuje. Kredytobiorca oświadczył też, że jest świadomy, że z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych, mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu (umowa kredytu nr (...) z dnia 7 maja 2007 r., k. 101-106v).

W myśl § 1 ust. 1 Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych – w ramach (...) hipotecznych, stanowiącego integralną część umowy kredytowej, (...) udziela kredytów na cel mieszkaniowy / kredytów konsolidacyjnych / pożyczek hipotecznych w złotych polskich posiadaczom (...) połączonego z rachunkiem bilansującym. (...) udziela kredytów i pożyczek złotych waloryzowanych kursem następujących walut wymiennalnych: USD/EUR/CHF/GBP/SEK według tabeli kursowej (...) Banku S.A. Kredyt waloryzowany udzielany jest w złotych, przy jednoczesnym przeliczeniu na wybraną przez kredytobiorcę walutę (§ 1 ust. 2-3 Regulaminu).

Z kolei w § 23 ust. 2 i 3 Regulaminu zapisano, że wysokość każdej raty odsetkowej lub kapitałowo-odsetkowej kredytu waloryzowanego kursem przyjętej waluty określona jest w tej walucie, natomiast jej spłata dokonywana jest w złotych po uprzednim jej przeliczeniu według kursu sprzedaży danej waluty obcej, określonym w tabeli kursowej (...) Banku S.A. na dzień spłaty. Wysokość rat odsetkowych i kapitałowo-odsetkowych kredytu waloryzowanego wyrażona w złotych, ulega comiesięcznej modyfikacji w zależności od kursu sprzedaży waluty, według tabeli kursowej (...) Banku S.A. na dzień spłaty.

Zgodnie z treścią § 26 ust. 2 Regulaminu wcześniejsza spłata całości kredytu hipotecznego lub raty kapitałowo – odsetkowej kredytu waloryzowanego, a także spłata przekraczająca wysokość raty przeliczana jest po kursie sprzedaży danej waluty obcej, ogłaszanych na dzień spłaty.

Następnie w § 31 ust. 3 Regulaminu określono, że w przypadku kredytów złotych waloryzowanych kursem waluty bankowy tytuł egzekucyjny wystawiany jest w złotych, po przeliczeniu wierzytelności (...) na dzień sporządzania tytułu egzekucyjnego według średniego kursu danej waluty w tym dniu, według tabeli kursowej (...) Banku S.A.

W myśl § 33 ust. 1 Regulaminu w trakcie okresu kredytowania kredytobiorca może poprzez złożenie pisemnego wniosku w dowolnym czasie i dowolną ilość razy zmieniać walutę, będącą podstawą waloryzowania kredytu. Przewalutowanie kredytu waloryzowanego na złoty odbywa się po kursie sprzedaży dotychczasowej waluty kredytu wg tabeli kursowej (...) Banku S.A. (§ 35 ust. 1 Regulaminu), przy czym przewalutowania odbywają się po kursach z dnia i godziny przewalutowania kredytu (§ 35 ust. 4 Regulaminu) (Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych – w ramach (...) z listopada 2006 r., k.107-115 wraz z wyciągiem z Taryfy prowizji i Opłat Bankowych (...), k. 115v-116).

Dnia 9 maja 2007 r. powodowie złożyli wniosek o wypłatę środków kredytu w kwocie 77.000,00 zł tytułem zawartej umowy o nr (...) z dnia 7 maja 2007 r. (wniosek o wypłatę środków kredytu, k. 732-732v).

Kredyt uruchomiono w dniu 15 maja 2007 r. w kwocie 34.521,41 CHF, przy tym bank pobrał prowizję w kwocie 264,28 CHF, tj. 616,00 zł oraz kwotę w wysokości 154,00 zł za ocenę wniosku (potwierdzenie uruchomienia kredytu, k. 733).

Kwota kapitału udzielonego kredytu, po przeliczeniu na CHF, wynosiła 34.521,41 CHF, kwota odsetek 32.483,09 CHF, tj. łącznie 67.004,50 CHF (harmonogram spłaty kredytu, k. 734-741).

W dniu 23 kwietnia 2008 r. powodowie złożyli do (...) Banku S.A. wniosek o udzielenie kredytu hipotecznego na budowę domu jednorodzinnego w kwocie 552.372,00 zł. Walutą kredytu miał być frank szwajcarski. Powodowie mieli możliwość wyboru waluty: PLN, CHF, USD, Euro i GBP. Okres kredytowania powodowie określili na 28 lat, a wariant spłat – równe raty kapitałowo - odsetkowe.

Powód M. T. (1) w chwili składania wniosku kredytowego nadal pracował jako zastępca dyrektora (...) w (...) S.A. Oddział w K. wraz z powódką, która zajmowała stanowisko specjalisty ds. ubezpieczeń. Obydwoje powodowie pracowali na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, uzyskując średni dochód netto wysokości, odpowiednio: powód - (...) zł, natomiast powódka (...)zł. Miesięczne wydatki stałe powód określił na kwotę (...) zł.

Wśród posiadanych zobowiązań finansowych powodowie wskazali kredyt w (...) Banku z aktualną kwotą zaspłaty w wysokości (...) zł, kredyt odnawialny z limitem (...)zł w (...), kartę kredytową w (...) z przyznanym limitem w wysokości (...) zł, kredyt hipoteczny w (...) w wysokości (...) zł i aktualną kwotą zadłużenia w wysokości(...) zł, linię w ROR w Banku (...)

w wysokości (...) zł oraz kartę kredytową w w/w Banku z limitem (...) zł. Wśród posiadanych aktywów powodowie wskazali nieruchomości w B. o wartości (...)zł oraz działkę w miejscowości Ś. o wartości (...) zł

Jako zabezpieczenie spłaty kredytu powodowie zaproponowali hipotekę na kredytowanej nieruchomości, ubezpieczenie nieruchomości od ognia

i innych zdarzeń losowych wraz z przelewem praw z polisy, ubezpieczenie (...) oraz w okresie przejściowym – ubezpieczenie kredytu (wniosek kredytowy, k. 743-749).

Dnia 26 maja 2008 r. bank wydał decyzję kredytową dot. wniosku kredytowego powodów o nr (...). Wskazano, że kwota kredytu to 560.105,21 zł, waluta waloryzacji CHF, okres kredytowania 360 miesięcy, wariant spłat – równe raty kapitałowo – odsetkowe (§ 1 ust. 2, 3, 4, 5 decyzji). W § 1 punkcie 3A decyzji wskazano, że kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 23 maja 2008 r. wg kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku S.A. wynosi 272.027,78 CHF, przy czym zaznaczono, że kwota ta ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania banku.

Wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu, może być różna od podanej w niniejszym punkcie (decyzja kredytowa k. 750-752).

W dniu 17 czerwca 2008 r. powodowie M. T. (1) i I. T. jako kredytobiorcy, podpisali z (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W. (obecnie (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.) kolejną umowę kredytu hipotecznego, tj. umowę o nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...), waloryzowany kursem CHF z przeznaczeniem na budowę domu jednorodzinnego położonego w miejscowości Ś., gmina D. na działce gruntu nr (...) oraz pokrycie części składki ubezpieczenia kredytu w zakresie poważnego zachorowania oraz pobytu w szpitalu w wyniku choroby i nieszczęśliwego wypadku (§ 1 ust. 1A umowy). Wysokość kwoty kredytu określono na 560.105,21 zł (§ 1 ust. 2 umowy). Jako walutę waloryzacji kredytu wskazano walutę CHF (§ 1 ust. 3 umowy). Okres kredytowania ustalono na 336 miesięcy, tj. od dnia 17 czerwca 2008 r. do dnia 17 czerwca 2036 r. (§ 1 ust. 4 umowy), a spłata kredytu miała nastąpić w równych ratach kapitałowo – odsetkowych (§ 1 ust. 5 umowy). Termin spłaty kredytu wyznaczono na 1. dzień każdego miesiąca (§ 1 ust. 6 umowy).

Stosownie do § 1 ust. 3A umowy – kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 23 maja 2008 r. według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku S.A. wynosi 272.027,78 CHF. Kwota niniejsza ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania Banku. Wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu może być równa od podanej w niniejszym punkcie.

Bank nie pobrał prowizji za udzielenie przedmiotowego kredytu (§ 1 ust. 7 umowy). Opłata z tytułu ubezpieczenia spłaty kredytu w (...) S.A. i (...) S.A. wynosi 0,20% kwoty kredytu, tj. 1.120,21 zł (§ 1 ust. 7A umowy).

Składka miesięczna tytułem generalnej umowy ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych wynosi 0,0100% wartości nieruchomości. Suma ubezpieczenia wynosi 566.405,00 zł. Składka ubezpieczeniowa płatna jest w dniu uruchomienia kredytu oraz w terminach spłaty kolejnych rat kapitałowo – odsetkowych. Jeżeli kredytobiorca dostarczy do (...) polisę innego niż proponowany mu przez (...) ubezpieczyciela, potwierdzającą objęcie ochroną ubezpieczeniową nieruchomości będącej zabezpieczeniem kredytu wraz z przelewem praw na (...), składka nie zostanie pobrana za okres ubezpieczenia, na jaki została zawarta dostarczona polisa. Kredytobiorcy mają prawo do wypowiedzenia umowy ubezpieczenia zgodnie z warunkami ubezpieczenia (§ 1 ust. 7B umowy).

Składka tytułem ubezpieczenia spłaty kredytu w zakresie poważnego zachorowania oraz pobytu w szpitalu w wyniku choroby i nieszczęśliwego wypadku wynosi: jednorazowo – z góry a okres dwóch pierwszych lat – 1,4% od łącznej kwoty kredytu, płatna w dniu uruchomienia kredytu; miesięcznie – z góry, po dwóch latach – 4% miesięcznej raty kredytu, płatna w terminach spłaty kolejnych rat kapitałowo – odsetkowych (§ 1 ust. 7D umowy).

§ 1 ust. 8 umowy stanowi, iż na dzień wydania decyzji kredytowej przez (...) oprocentowanie Kredytu wynosi 3,74%, marża (...) wynosi 0,85%. W okresie ubezpieczenia pomostowego kredytu w (...) S.A. i (...) S.A. dokonanego zgodnie z § 3 ust. 6 z tytułu refinansowania składki na ubezpieczenie pomostowe, oprocentowanie kredytu ulega podwyższeniu o 1,50 p.p. i wynosi 5,24%. Po zakończeniu okresu ubezpieczenia obniżenie oprocentowania kredytu o 1,50 p.p. następuje od daty spłaty najbliższej raty. Oprocentowanie dla należności przeterminowanych w stosunku rocznym w dniu wydania Decyzji kredytowej przez (...) wynosi 8,64% (§ 1 ust. 9 umowy).

Datę zakończenia Inwestycji określonej w ust. 1 § 1 określono na dzień 31 maja 2009 r. Całkowity koszt inwestycji wyniósł 552.373,00 zł, przy czym kredytobiorcy nie wnieśli środków własnych w związku z realizacją Inwestycji (§ 1 ust. 10-12 umowy).

Prawne zabezpieczenie kredytu stanowiła hipoteka kaucyjna wpisana do kwoty 840.157,82 zł ustanowiona na nieruchomości określonej w § 2 umowy i wpisana do KW o nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Opolu, Wydział Ksiąg Wieczystych (§ 3 ust. 1 umowy), przelew na rzecz (...) praw z polisy ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych nieruchomości obciążonej hipoteką określoną w ust. 1 niniejszego

§ do wysokości sumy ubezpieczenia wskazanej w § 1 ust. 7B zd. 2 umowy. Warunkiem wypłacenia każdej kolejnej transzy kredytu jest dostarczenie polisy ubezpieczeniowej wraz z cesją praw z polisy na rzecz (...). Suma ubezpieczenia nieruchomości, o której mowa w ust. 1, określona

w dostarczonej polisie, powinna odpowiadać sumie wartości robót wskazanych i planowanych do wykonania ze środków uzyskanych z kolejnej transzy kredytu oraz uwzględniać stan zaawansowania budowy nieruchomości, jak również koszty materiałów budowlanych niezbędnych do zakończenia etapu budowy finansowanego z kolejnej transzy (§ 3 ust. 2 umowy), ubezpieczenie niskiego wkładu własnego kredytu w (...) S.A. na 36-miesięczny okres ubezpieczenia. Jeśli z upływem pełnych 36-miesięcy okresu ubezpieczenia nie nastąpi całkowita spłata zadłużenia objętego ubezpieczeniem, ani inne zdarzenie kończące okres ubezpieczenia kredytobiorca zobowiązuje się do kontynuacji ubezpieczenia i tym samym opłacenia składki ubezpieczeniowej w wysokości 3,50% od kwoty niespłaconego brakującego wkładu własnego, przy czym łączny okres ubezpieczenia nie może przekraczać 108 miesięcy, licząc od miesiąca,

w którym nastąpiła wypłata kredytu. Kredytobiorca upoważnia (...) do pobierania środków tytułem zwrotu kosztów ubezpieczenia w wysokości 3,50% kwoty kredytu objętej ubezpieczeniem, tj. 3.503,68 zł oraz zwrotu kosztów z tytułu kontynuacji przedmiotowego ubezpieczenia z rachunku wskazanego w § 6 bez odrębnej dyspozycji (§ 3 ust. 3 umowy). Ponadto, prawne zabezpieczenie kredytu stanowił przelew praw z tytułu umowy grupowego ubezpieczenia spłaty rat kredytu w zakresie poważnego zachorowania oraz pobytu w szpitalu w wyniku choroby i nieszczęśliwego wypadku dokonany na warunkach określonych w oświadczeniu o przystąpieniu do Umowy ubezpieczenia zawartych we wniosku kredytowym (§ 3 ust. 5 umowy).

Prawnym zabezpieczeniem kredytu na okres przejściowy do czasu przedłożenia w (...) odpisu księgi wieczystej nieruchomości, potwierdzającego prawomocny wpis hipoteki (o której mowa w ust. 1 niniejszego §) ustanowionej na rzecz (...), który określono na dzień 15 listopada 2008 r., stanowiło ubezpieczenie spłaty kredytu w (...) S.A. i (...) S.A. (§ 3 ust. 6 umowy).

Kredytobiorca złożył oświadczenie o poddaniu się egzekucji do kwoty 1.120.210,42 zł (§ 4 ust. 1 umowy). Jako dodatkowe zobowiązania kredytobiorcy wskazano: 1) przedłożenie przez właściciela nieruchomości/ograniczonego prawa rzeczowego określonego w § 2 oświadczenia w formie pisemnej, o ustanowieniu hipoteki, o której mowa w § 3 ust. 1, w trybie przepisu art. 95 ust. 4 Prawa bankowego (§ 4 ust. 2 umowy).

Zgodnie z § 5 ust. 1 umowy wypłata kredytu miała nastąpić w złotych polskich. Przy czym kwota w wysokości 552.372,00 zł na prace budowlane transzami zgodnie z dyspozycją kredytobiorcy, kwota 7.733,21 zł tytułem pokrycia części składki ubezpieczenia kredytu w zakresie poważnego zachorowania oraz pobytu w szpitalu w wyniku choroby i nieszczęśliwego wypadku. Kredyt miał zostać wypłacony w następujących transzach: transza I w kwocie 238.935,21 zł z terminem wykorzystania transzy do dnia 31 maja 2008 r., transza II w kwocie 123.534,00 zł z terminem wykorzystania transzy do dnia 31 lipca 2008 r., transza III w kwocie 128.676,00 zł z terminem wykorzystania transzy do dnia 30 września 2008 r., transza IV w kwocie 68.960,00 zł z terminem wykorzystania transzy do dnia 31 marca 2009 r. (§ 5 ust. 2 umowy).

Spłata kredytu następowała na podstawie nieodwołanego, przez czas trwania niniejszej umowy, zlecenia dokonywania przelewu z rachunku określonego w ust. 3 niniejszego §, tj. § 12B (§ 6 ust. 1 umowy).

Uruchomienie kredytu miało nastąpić po: 1) podpisaniu umowy, 2) uiszczeniu przez kredytobiorcę wpłaty z tytułu prowizji i opłat określonych w § 1 umowy, 3) ustanowieniu prawnych zabezpieczeń spłaty kredytu określonych w umowie, 4) złożeniu pisemnego oświadczenia o poddaniu się egzekucji przez ewentualnych Poręczycieli, 5) oraz po spełnieniu warunków określonych w § 4 ust. 2 umowy. Wysokość kredytu wyrażoną w CHF określono jako sumę wszystkich uruchomionych transz kredytu, wyrażoną w CHF (§ 7 ust. 1 i ust. 4 umowy).

W myśl § 9 ust. 1-2 umowy, kredyt oprocentowany był według zmiennej stopy procentowej, która w dniu wydania decyzji kredytowej przez (...) ustalona jest w wysokości określonej w § 1 ust. 8. Wysokość zmiennej stopy procentowej w dniu wydania decyzji kredytowej ustalona została jako stawka bazowa LIBOR 3M z dnia 28 marca 2008 r. wynosząca 2,89%, powiększona o stałą w całym okresie kredytowania marżę (...) w wysokości 0,85%. (...), co miesiąc, dokona porównania aktualnie obowiązującej stawki bazowej ze stawką ogłaszaną przedostatniego dnia roboczego poprzedniego miesiąca i dokona zmiany wysokości oprocentowania kredytu w przypadku zmiany stawki bazowej LIBOR 3M o co najmniej 0,10 p.p. (§ 9 ust. 3 umowy).

Zgodnie z § 10 ust. 1 umowy kredytobiorca zobowiązuje się do spłaty kapitału wraz z odsetkami miesięcznie w ratach kapitałowo-odsetkowych w terminach i kwotach zawartych w harmonogramie spłat. Harmonogram spłat kredytu stanowił załącznik nr 1 i integralną część umowy i jest doręczany kredytobiorcy listem poleconym w terminie 14 dni od daty uruchomienia kredytu. Harmonogram spłat sporządzany jest w CHF (§ 10 ust. 2). W § 10 ust. 5 umowy wskazano, że raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A., obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14.50.

W myśl § 11B ust. 1 umowy kredytobiorca zleca i upoważnia (...) do pobierania środków pieniężnych na spłatę kapitału i odsetek z tytułu udzielonego kredytu z rachunku (...) określonego w § 6. Zlecenie udzielone Bankowi jest nieodwołalne i wygasa po całkowitym rozliczeniu kredytu.

W § 12 ust. 5 umowy wskazano, że wcześniejsza spłata całości kredytu lub raty kapitałowo – odsetkowej, a także spłata przekraczająca wysokość raty powoduje, że kwota spłaty jest przeliczana po kursie sprzedaży CHF w tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującym w dniu i godzinie spłaty.

W myśl § 15 ust. 4 umowy z chwilą wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego/ od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności (...) z tytułu umowy kredytowej, (...) dokonuje przeliczenia wierzytelności na złote po kursie sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego lub wytoczenia powództwa. Zgodnie z § 15 ust. 5 umowy od dnia złożenia w Sądzie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności wystawionemu przez (...) bankowemu tytułowi egzekucyjnemu/ od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności (...) z tytułu umowy, (...) ma prawo pobierać odsetki ustawowe od całej kwoty zadłużenia, tj. obejmującej kapitał, odsetki, prowizję, opłaty oraz inne należności należne (...).

W § 25 ust. 1 umowy wskazano, że integralną część umowy kredytowej stanowił „Regulamin udzielania kredytu hipotecznego dla osób fizycznych (...)”. Kredytobiorca oświadczył, że zapoznał się z tym dokumentem i uznał jego wiążący charakter. W sprawach nie uregulowanych w umowie zastosowanie mają odpowiednie przepisy powszechnie obowiązujące, w tym przepisy kodeksu cywilnego i prawa bankowego (§ 25 ust. 2 umowy).

W § 29 ust. 1-2 umowy kredytobiorca oświadczył, że został dokładnie zapoznany z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej, w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu i w pełni je akceptuje. Kredytobiorca oświadczył też, że jest świadomy, że z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych, mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu (umowa kredytu nr (...) z dnia 17 czerwca 2008 r., k. 120-124).

W myśl § 1 ust. 2 Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych – w ramach (...), stanowiącego integralną część umowy kredytowej, (...) udziela kredytów i pożyczek złotych waloryzowanych kursem następujących walut obcych: USD/EUR/CHF/GBP/SEK, według tabeli kursowej (...) Banku S.A. Kredyt waloryzowany udzielany jest w złotych polskich, przy jednoczesnym przeliczeniu na wybraną przez kredytobiorcę walutę (§ 1 ust. 3 Regulaminu).

Z kolei w § 23 ust. 2 i 3 Regulaminu zapisano, że wysokość każdej raty odsetkowej lub kapitałowo-odsetkowej kredytu waloryzowanego kursem waluty określona jest w tej walucie, natomiast jej spłata dokonywana jest w złotych po uprzednim jej przeliczeniu według kursu sprzedaży danej waluty obcej, określonym w tabeli kursowej (...) Banku S.A. na dzień spłaty. Wysokość rat odsetkowych i kapitałowo-odsetkowych kredytu hipotecznego waloryzowanego wyrażona w złotych, ulega comiesięcznej modyfikacji w zależności od kursu sprzedaży waluty, według tabeli kursowej (...) Banku S.A. na dzień spłaty.

Zgodnie z treścią § 26 ust. 2 Regulaminu wcześniejsza spłata całości kredytu hipotecznego lub raty kapitałowo – odsetkowej kredytu waloryzowanego, a także spłata przekraczająca wysokość raty przeliczana jest po kursie sprzedaży danej waluty, ogłaszanym na dzień spłaty.

Następnie w § 31 ust. 3 Regulaminu określono, że w przypadku kredytów złotych waloryzowanych kursem waluty obcej bankowy tytuł egzekucyjny wystawiany jest w złotych, po przeliczeniu wierzytelności (...) na dzień sporządzania tytułu egzekucyjnego według średniego kursu danej waluty w tym dniu, według tabeli kursowej (...) Banku S.A.

W myśl § 33 ust. 1 Regulaminu w trakcie okresu kredytowania kredytobiorca może poprzez złożenie pisemnego wniosku w dowolnym czasie i dowolną ilość razy zmieniać walutę, będącą podstawą waloryzowania kredytu. Przewalutowanie kredytu waloryzowanego na złotowy odbywa się po kursie sprzedaży dotychczasowej waluty kredytu wg tabeli kursowej (...) Banku SA (§ 35 ust. 1 Regulaminu), przy czym przewalutowania odbywają się po kursach z dnia i godziny przewalutowania kredytu (§ 35 ust. 4 Regulaminu) (Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych – w ramach (...), k. 126133v wraz z wyciągiem z Taryfy Prowizji i Opłat Bankowych (...), k. 124v-125).

Umowy zostały podpisane przez powodów działających w imieniu własnym (umowa kredytu nr (...) z dnia 7 maja 2007 r., k. 101-106v, umowa kredytu nr (...) z dnia 17 czerwca 2008 r., k. 120-124).

Powodowie w dniu 28 października 2008 r. złożyli wniosek o wypłatę III i IV transzy kredytu umowy o nr (...). Jako proponowaną datę wypłaty kredytu powodowie wskazali datę 29 października 2008 r. (wniosek o wypłatę transzy kredytu dot. umowy o nr (...), k. 753-754).

Kredyt uruchomiono w dniu 31 października 2008 r., kwota kapitału kredytu wynosiła 259.517,68 CHF, kwota odsetek 218.127,73 CHF, tj łącznie 477.645,41 CHF (harmonogram spłaty kredytu dot. umowy o nr (...), k. 755-761).

Strony w dniu 10 grudnia 2008 r. zawarły aneks nr (...) do umowy nr (...) z dnia 7 maja 2007 r. zgodnie z którym określono termin spłaty kredytu na 1. dzień każdego miesiąca. Aneks podpisano w dniu 2 maja 2012 r. (aneks do umowy o nr (...) z dnia 7 maja 2007 r., k. 118-118v).

Od dnia 1 kwietnia 2009 r. pozwany bank wprowadził zmianę regulaminów poprzez wskazanie w § 2 regulaminu zasad obliczania kursów wymiany walut (pismo okólne z dnia 20 kwietnia 2009 r., k. 763-770v).

Z dniem 1 lipca 2009 roku uległ zmianie Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach kredytów mieszkaniowych (...), stanowiącego integralną część umowy kredytu. Zmiany polegały m.in. na wprowadzeniu definicji spreadu walutowego i tabeli kursowej (...) Banku oraz zasad i przesłanek wyznaczania kursów walutowych i spreadu, opisanu zasad przeliczania kredytu z PLN na walutę. Z dniem 1 lipca 2009 roku bank umożliwił kredytobiorcom spłatę kredytu w walucie waloryzacji poprzez zawarcie aneksu. Informacje o takiej możliwości bank opublikował na stronie internetowej banku (pismo okólne z dnia 30 czerwca 2009 r., k. 771-774).

Od dnia 26 sierpnia 2011 r. dokonano zmiany w ofercie produktowej (...) dotyczącą produktów związanych z kredytami i pożyczkami hipotecznymi dla osób fizycznych udzielanych w ramach (...) (pismo okólne z dnia 25 sierpnia 2011 r. wraz z załącznikami, k. 775-778).

Powodowie w dniu 19 kwietnia 2012 r. zawarły aneks do umowy nr (...) z dnia 17 czerwca 2008 r. zgodnie z którym strony ustaliły odroczenie w spłacie kapitału (§ 1 aneksu) (aneks do umowy o nr (...) z dnia 17 czerwca 2008 r., k. 134-134v).

Celem obniżenia raty kredytu powodowie w dniu 2 maja 2012 r. złożyli wniosek o zmianę waluty spłaty kredytu hipotecznego o nr (...)

i o nr (...) z waluty PLN na walutę CHF (wniosek o zmianę waluty umowy kredytu o nr (...), k. 742-742v, wniosek o zmianę waluty umowy kredytu o nr (...), k. 762-762v, protokół przesłuchania powoda M. T. (1) w charakterze strony, k. 1284-1285).

Dnia 2 maja 2012 r. powodowie zawarli z pozwanym aneks do umowy nr (...) z dnia 7 maja 2007 r. oraz do umowy o nr (...) z dnia 17 czerwca 2008 r., zgodnie z którym Bank umożliwił kredytobiorcom dokonywanie zmian waluty spłaty kredytu hipotecznego ze złotych polskich na walutę waloryzacji oraz z waluty waloryzacji na złote polskie w okresie obowiązywania umowy (aneks do umowy o nr (...) z dnia 7 maja 2007 r., k. 116v-117v, aneks do umowy o nr (...) z dnia 17 czerwca 2008 r., k. 135-136v).

Strony w dniu 25 maja 2012 r. zawarły aneks do umowy nr (...) z dnia 7 maja 2007 r. zgodnie z którym strony ustaliły odroczenie w spłacie kapitału (§ 1 aneksu). Całkowity koszt kredytu, który zobowiązani są pokryć kredytobiorcy łącznie z opłatami i prowizjami wynosił 21.722,50 zł. Rzeczywista roczna stopa procentowa dla kredytu wynosiła 1,48% (§ 2 ust. 1-2 aneksu) (aneks do umowy o nr (...) z dnia 7 maja 2007 r., k. 119-119v).

Powodowie pismem z dnia 9 października 2017 r. wezwali pozwanego do zapłaty na ich rzecz kwoty 23.408,42 zł oraz 7.215,34 CHF w związku

z nieważnym charakterem umowy kredytowej o nr (...) oraz do zapłaty kwoty 17.429,95 zł oraz 51.618,88 CHF w związku z nieważnym charakterem umowy kredytowej o nr (...) (wezwanie do zapłaty dot. umowy o nr (...), k. 153 i wezwanie do zapłaty dot. umowy o nr (...), k. 154).

Dnia 10 października 2017 r. powodowie złożyli oświadczenie

o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenie woli złożonego pod wpływem błędu dotyczącym umowy o nr (...) (oświadczenie dot. umowy o nr (...), k. 154v).

Z tytułu kredytu udzielonego powodom na podstawie umowy o nr (...) z dnia 7 maja 2007 r. w okresie od dnia 15 maja 2007 r. do dnia 1 września 2017 r. powodowie ponieśli koszty z następujących tytułów: prowizja za udzielenie kredytu – 616,00 zł, prowizja za ubezpieczenie – 154,00 zł, składki za ubezpieczenie (...) 2.026,90 zł oraz odsetki

w wysokości 10.999,93 zł i 14.548,92 CHF. Od dnia 29 września 2017 r. do dnia 30 marca 2020 r. powodowie uiszcili na rzecz pozwanego Banku dodatkowo kwotę w wysokości 1.970,55 CHF (zaświadczenie Banku z dnia 4 września 2017 r. dot. umowy o nr (...) z dnia 7 maja 2007 r.,

k. 137-138v, zestawienie transakcji i potwierdzeń przelewów, k. 1520-1575).

Kredyt tytułem umowy o nr (...) z dnia 17 czerwca 2008 r. uruchomiono w dniu 20 czerwca 2008 r. w kwocie 238.935,21 zł. Następnie w dniu 15 września 2008 r. uruchomiono transzę kapitału w kwocie 123.534,01 zł i w dniu 31 października 2008 r. transzę kapitału w kwocie 197.636,00 zł (zaświadczenie Banku z dnia 4 września 2017 r. dot. umowy

o nr (...) z dnia 17 czerwca 2008 r., k. 139-142).

Z tytułu w/w kredytu udzielonego powodom na podstawie umowy o nr (...) z dnia 17 czerwca 2008 r. w okresie od dnia 20 czerwca 2008 r. do dnia 1 września 2017 r. powodowie ponieśli koszty

z następujących tytułów: prowizja za ubezpieczenie – 1.120,21 zł, składki za ubezpieczenie (...) – 1.832,58 zł, składki za ubezpieczenie NWW – 7.822,28 zł oraz odsetki w wysokości 40.517,79 zł

i 6.048,05 CHF. Ponadto, powodowie uiścili na rzecz pozwanego kwotę 86.911,16 zł oraz 45.397,99 CHF. Od 29 września 2017 r. do dnia 1 kwietnia 2020 r. powodowie uiścili na rzecz pozwanego banku dodatkowo kwotę w wysokości 14.238,89 CHF (zaświadczenie banku z dnia 5 września 2017 r. dot. umowy o nr (...) z dnia 17 czerwca 2008 r., k. 143-144v, zaświadczenie Banku z dnia 4 września 2017 r. dot. Umowy o nr (...) z dnia 17 czerwca 2008 r., k. 139-142, zestawienie transakcji i potwierdzeń przelewów, k. 1520-1575).

W związku z zawartą umową kredytu o nr (...) z dnia 7 maja 2007 r. hipotetyczne raty kapitałowo – odsetkowe ustalone z wyłączeniem postanowień waloryzacyjnych, należne pozwanemu Bankowi za okres od dnia 15 listopada 2007 r. do dnia 1 sierpnia 2017 r. wynosiły 32.465,75 zł, z czego na spłatę kapitału przypadała kwota 21.438,72 zł, natomiast odsetki wynosiły 11.027,03 zł. Do dalszej spłaty pozostała kwota w wysokości 55.113,74 zł płatna w 226 ratach.

Natomiast w związku z zawartą umową kredytu o nr (...) z dnia 17 czerwca 2008 r. hipotetyczne raty kapitałowo – odsetkowe ustalone z wyłączeniem postanowień waloryzacyjnych, należne pozwanemu Bankowi za okres od dnia 1 sierpnia 2008 r. do dnia 1 października 2017 r. wynosiły 203.858,73 zł, z czego na spłatę kapitału przypadało 160.506,10 zł, natomiast na odsetki kwota 43.352,63 zł. Do dalszej spłaty pozostawała kwota w wysokości 399.599,11 zł, płatna w 224 ratach (opinia biegłego sądowego z dnia 15 maja 2020 r., k. 1456-1477).

Do dnia dzisiejszego powodowie regularnie spłacają raty kredytu w walucie CHF (protokół przesłuchania powoda M. T. (1) w charakterze strony, k. 1284-1285).

(...) ustala tabele kursowe dla kredytów waloryzowanych walutą obcą każdego dnia zwykle o godzinie 8:00 na podstawie średnich notowań z rynku międzybankowego prezentowanych w serwisach internetowych B. i R. oraz dodaniu do średnich kursów ustalonego przez zarząd banku spreadu walutowego. Tabela obowiązuje do wszystkich operacji walutowych z klientami banku w godzinach od 8:00 do 16:30. Raty kredytów hipotecznych zgodnie z umową kredytową rozliczane są po tabeli kursowej o godzinie 14:50. Kursy w tabeli kursowej (...) są oparte na kursach rynkowych i zmieniają się zgodnie ze zmianami rynku (w tym ze zmianami kursu średniego NBP). W przypadku większej zmienności na rynku tabela kursowa może zostać zaktualizowana w ciągu dnia w ślad za zmianami kursów rynkowych. Dokonując transakcji walutowych z klientami, związanymi z uruchomieniem i spłatą kredytu waloryzowanego walutą obcą, bank dokonuje równoległych transakcji na rynku międzybankowym. Pozwany bank pełnił w latach 2009 -2016 r. funkcję (...) dla Narodowego Banku Polskiego („Tabela kursowa (...) – metodyka oraz analiza porównawcza” autorstwa A. R. k. 506-530v, informacje NBP dot. funkcji (...), k. 829-832, protokół przesłuchania świadka M. T. (2), k. 1167-1168).

Wysokość spreadu walutowego, stanowiącego przychód Banku, ustalał specjalnie do tego powołany komitet w postaci uchwały. Możliwość podwyższenia spreadu miał również Dyrektor, jednoosobowo (protokół przesłuchania świadka M. T. (2), k. 1167-1168).

W konstrukcji kredytu waloryzowanego Bank jest zabezpieczony przed ryzykiem walutowym, natomiast kredytobiorcy nie są zabezpieczeni przed ryzykiem walutowym, przy założeniu, że nie zarabiają w walucie CHF oraz nie posiadają aktywów w tej walucie oraz nie zawierają transakcji zabezpieczających przed takim ryzykiem. W przypadku wzrostu kursu waluty CHF, to kredytobiorcy ponoszą z tego tytułu straty. Ponadto konstrukcja kredytu waloryzowanego nierównomiernie rozkłada ryzyko walutowe na kredytobiorców i pozwany Bank (opinia biegłego sądowego z dnia 25 kwietnia 2019 r., k. 1301-1338).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił przede wszystkim na podstawie powołanych dokumentów związanych z zawarciem umowy kredytu hipotecznego znajdujących się w aktach sprawy, składanych przez strony postępowania. Dokumenty te nie były kwestionowane przez żadną ze stron, a w ocenie Sądu, nie było podstaw, by poddawać w wątpliwość okoliczności faktyczne wynikające z ich treści. Z uwagi na powyższe Sąd uznał, że dowody z tych dokumentów tworzą spójny, niebudzący wątpliwości w świetle wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, a przez to w pełni zasługujący na wiarę materiał dowodowy.

Przy ustalaniu stanu faktycznego Sąd oparł się także na wyjaśnieniach strony powodowej. Nie uszło uwadze Sądu to, że przesłuchanie stron jest de facto dowodem wyłącznie posiłkowym, tym niemniej w niektórych wypadkach może się on okazać dowodem wręcz kluczowym dla odtworzenia istotnych z punktu widzenia rozstrzygnięcia okoliczności. Wyjaśnienia powoda, M. T. (1), Sąd uznał za wiarygodne w całości. Powód zrelacjonował sposób zawarcia przedmiotowej umowy kredytowej, a także podkreślił, iż pracownik Banku zapewniał go stabilności waluty franka szwajcarskiego, o fakcie, iż podpisywane umowy mają charakter standardowy, a oferowany przez Bank kredyt, jest najlepszym na rynku, co przedłożyło się również na zwiększenie posiadanego zaufania do Banku jako do instytucji finansowej. Pracownik Banku nie udzielił powodowi oraz jego małżonce wytłumaczenia w jaki sposób ustalane są kursy walut, na czym polega spread walutowy, a cała umowa została przygotowana przez pozwanego, a powodowie nie mieli możliwości w ingerencji w treść jej zapisów.

Zeznania powódki I. T. również zasługują na walor wiarygodności. Zeznania składane przez powódkę były jasne, logiczne i spójne z zeznaniami powoda oraz pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie.

Oceniając zeznania powodów, Sąd miał na uwadze, że są oni bezpośrednio zainteresowani korzystnym dla siebie rozstrzygnięciem niniejszej sprawy. Jednakże mając na uwadze treść ich zeznań oraz okoliczność, że w większości znalazły one potwierdzenie w dowodach z dokumentów, Sąd ocenił je co do zasady jako wiarygodne.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły także same twierdzenia stron o okolicznościach faktycznych sprawy. W zakresie, w jakim druga strona je przyznała lub im nie zaprzeczyła, uznać należało je za bezsporne (art. 229 – 230 k.p.c.).

Zeznania świadka M. T. (2), pracownika pozwanego Banku Sąd uznał za wiarygodne w całości. Świadek w sposób spójny i wiarygodny przedstawił posiadaną przez siebie wiedzę dotyczącą umów kredytowych zawieranych w pozwanym Banku, a także ustalania spreadu walutowego. Świadek przedstawił w sposób szczegółowy procedury obowiązujące i stosowane w Banku. Tym niemniej ustalając stan faktyczny w oparciu o ten dowód Sąd miał na uwadze, że świadek ten nie uczestniczył bezpośrednio przy zawarciu umów kredytowych z powodami.

Stan faktyczny został ustalony także na podstawie opinii K. N. - biegłego sądowego z zakresu zarządzania, ekonomii, finansów i księgowości ustanowionego decyzją Prezesa Sądu Okręgowego w Warszawie (nr (...) z dnia 14 marca 2008 r., nr (...) z dnia 5 listopada 2012 r. oraz nr (...) z dnia 8 listopada 2017 r.). Jednak, z uwagi na stwierdzenie nieważności umowy dowód ten nie miał znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Choć opinia ta jest spójna, jasna i pełna, bowiem biegły odpowiedział na wszystkie pytania postawione przez Sąd.

Przy ustalaniu stanu faktycznego Sąd wziął pod uwagę materiał dowodowy w postaci „Tabeli kursowej (...)” w zakresie, w jakim opisuje sposób tworzenia tabel kursowych w (...) S.A. Sąd natomiast pominął ten materiał w zakresie obejmującym opinie ekonomiczne i prawne oraz analizę porównawczą, bowiem przyjęcie tego materiału za podstawę ustaleń faktycznych stanowiłoby naruszenie art. 278 § 1 k.p.c., zgodnie z którym w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia ich opinii.

Podobne stanowisko Sąd zajął wobec poniższych opracowań składanych przez strony postępowania, tj. Kodeksu Etyki Bankowej opracowanego przez Związek Banków Polskich z kwietnia 2013 r. (k. 159-164v), Kanonu Dobrych Praktyk Rynku Finansowego (k. 166-167), komunikatów prasowych, oświadczeń, wyjaśnień i pism NBP (169-169v, k. 182-182v, k. 193-193v, k. 218-219v, k. 330-334v), pism Prezesa Związku Banków Polskich (k. 171-174, k. 293-296v, k. 852-856), opracowania pt. „Finansowanie nieruchomości przez Banki w Polsce” – stan na czerwiec 2006 r. sporządzonego przez Komisję Nadzoru Bankowego w listopadzie 2006 r. (k. 176-180), artykułów prasowych (k. 184, k. 186-189, k. 336-338, k. 531-537v, k. 781-790, k. 1085-1088, k. 1658-1669), pisma generalnego Inspektoratu Nadzoru Bankowego z dnia 3 lipca 2002 r. (k. 191-192v), raportu Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego pt. „Raport o sytuacji banków w 2007 r.” (k. 195-196v), Raportu Rzecznika Finansowego pt. „Analiza prawna wybranych postanowień umownych stosowanych przez Banki w umowach kredytów indeksowanych do waluty obcej lub denominowanych w

walucie obcej zawieranych z konsumentami” (k. 198-216v), uchwały Nr 24/2011 Zarządu Związku Banków Polskich z dnia 6 września 2011 r. (k. 221-225), opracowania NBP pt. „Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2014 r. (k. 227-228v), fragmentów z Raport Narodowego Banku Szwajcarskiego (k. 230-237v), raportu pt. „Instrumenty Polityki pieniężnej NBP w 2008 r. – płynność sektora bankowego” (k. 239-244), „Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie” opracowanej przez Komisji Nadzoru bankowego (k. 246-260), tekstów przyjętych Parlamentu Europejskiego w latach 2014-2019 (k. 262-264), sprostowania do dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. (k. 266, k. 268), opracowania pt. „Nieważność umowy kredytu na skutek wadliwego określenia warunków zmiany oprocentowania” autorstwa Krzysztofa Kurosz (k. 287-291), opracowanie pt. „Swap walutowo – procentowy w transakcjach zabezpieczających” autorstwa dr Pawła Wawrzyniak (k. 311-315v), Rekomendacji Rady Prawa Bankowego i Zespołu ds. Regulacji Płatniczych w sprawie wybranych problemów interpretacyjnych ustawy o usługach płatniczych” autorstwa Związku Banków Polskich (k. 317-328), opracowania dr Artura Bartoszewicza pt. „Analiza dotycząca społecznych skutków kryzysu kredytów hipotecznych odnoszących się do walut obcych” (k. 463-488), stanowiska Prezesa UOKiK z dnia 7 września 2016 r. w sprawie I C 1060/15 (k. 494-505), opracowania pt. „Raport dotyczący spreadów” (k. 801-823v), opracowania Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego pt. „Ocena wpływu na sytuację sektora bankowego i polskiej gospodarki propozycji przewalutowania kredytów mieszkaniowych udzielonych w CHF na PLN według kursu z dnia udzielenia kredytu (k. 824-827), uwag na piśmie Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie C-312/14 (k. 837-843) i w sprawie C-260/18 (k. 1270-1282v), analizy BIK z dnia 17 marca 2016 r. i z dnia 7 września 2016 r. (k. 844-845, k. 846-849). Powyższe dokumenty, opinie przedkładane przez strony, w tym w/w wypowiedzi różnych osób czy podmiotów na tematy tzw. spraw frankowych, nie miały znaczenia dla rozpoznania niniejszej sprawy. Opinie ekonomiczno-prawne, raporty, poglądy czy oświadczenia zawarte w opracowaniach stanowią wyraz wiedzy specjalistycznej ich autorów i noszą pozór opinii biegłych, jednak ze względu na powstanie tych opracowań poza niniejszym procesem nie podlegają rygorom właściwym dla opinii biegłych (wymóg bezstronności biegłego, złożenia przyrzeczenia, możliwość weryfikacji opinii poprzez opinię uzupełniającą lub ustne wyjaśnienia). Zatem, Sąd potraktował je jedynie jako wyraz poglądów wzmacniających argumentację strony postępowania.

Na podstawie art. 235 (2) par. 1 k.p.c. Sąd postanowił pominąć wnioski dowodowe zawarte w pkt. 2)-8) pisma powodów z dnia 14 marca 2018 r. oraz w piśmie pozwanego z dnia 7 maja 2018 r. zawarte w pkt. 4 ppkt. a-b jako nieistotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Sąd w żadnym zakresie nie oparł się także na wyrokach i ich uzasadnieniach innych sądów powszechnych złożonych do akt, tj. wyroku

w sprawie o sygn. akt III C 75/16 (k. 270-285v), o sygn. akt III C 625/15 (k. 396-413v) prowadzonej przed Sądem Okręgowym Warszawa – Praga

w Warszawie o sygn. akt I C 1750/16 (k. 305-309v) prowadzonej przez Sąd Rejonowy dla Warszawy – Woli w Warszawie, wyroku w sprawie o sygn. akt I C 776/16 (k. 956-966v), o sygn. akt III C 299/15 (k. 967-977v), o sygn. akt XXV C 1059/16 (k. 987-1001) prowadzonej przez Sąd Okręgowy

w Warszawie, wyroku w sprawie o sygn. akt VII Aga 758/18 (k.1181-1195v) prowadzonej przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie, wyroku o sygn. akt I C 113/16 (k. 558-560), o sygn. akt VI C 2841/15 (k. 340-357), o sygn. akt VI C 114/16 (k. 386-394) prowadzonej przed Sądem Rejonowym dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie, wyroku o sygn. akt I C 847/16 (k. 359-361) prowadzonej przed Sądem Okręgowym we Wrocławiu, wyroku o sygn. akt I C 419/16 (k. 373-375) prowadzonej przed Sądem Okręgowym w Olsztynie, wyroku o sygn. akt I ACa 543/16 (k. 377-384v) prowadzonej przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu, wyroku o sygn. akt XII C 2718/14 (k. 415-423)

i z dnia 29 września 2017 r. (k. 948-955) prowadzonej przed Sądem Okręgowym w Poznaniu, wyroku o sygn. akt I ACa 419/15 (k. 425-441) prowadzonej przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie, wyroku o sygn. akt I C 1364/15 prowadzonej przed Sądem Okręgowym w Białymstoku (k. 363-371v), wyroku o sygn. akt I ACa 1382/14 (k. 443-450) prowadzonej przed Sądem Apelacyjnym we Wrocławiu, wyroku o sygn. akt X GC 340/11 (k. 452-461v) prowadzonej przed Sądem Okręgowym we Wrocławiu, wyroku o sygn. akt II CSK 877/16 (k. 978-986v) i o sygn. akt I CSK 491/17 (k. 1378-1385) prowadzonej przed Sądem Najwyższym, gdyż Sądu nie wiążą bowiem ustalenia i oceny wyrażone w orzeczeniu innego sądu, czyli przesłanki faktyczne i prawne, przyjęte za jego podstawę, gdyż zakresem prawomocności

materialnej jest objęty ostateczny wynik rozstrzygnięcia, a nie jego przesłanki (vide orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 1937 r., C II 2507/36, OSP 1937, poz. 727).

Bez znaczenia dla niniejszej sprawy była również opinia biegłego sporządzona w sprawie o sygn. akt I C 1405/16 prowadzonej przed Sądem Rejonowym dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie (k. 298-303v), w sprawie o sygn. akt XXV C 344/17 (k. 1018-1019), w sprawie o sygn. akt IV C 957/15 (k. 1129-1132), w sprawie o sygn. akt XXV C 1596/17 (k. 1386-1387), w sprawie o sygn. akt I C 594/17 (k. 1388-1390, k. 1446-1448v), w sprawie o sygn. akt XXV C 1138/17 (k. 1391-1391v), w sprawie o sygn. akt XXV C 1853/16 (k. 1437-1443), w sprawie o sygn. akt III C 1404/16 (k. 1444-1445v) i z dnia 5 stycznia 2018 r. (k. 1020-1023) prowadzonej przed Sądem Okręgowym w Warszawie), opinii w sprawie o sygn. akt II C 747/16 (k. 1149-1152) prowadzonej przed Sądem Okręgowym w Katowicach, bowiem nie jest znany zakres materiału dowodowego jaki biegły miał do dyspozycji przy sporządzaniu w/w opinii. Nadto, strona postępowania nie miała możliwości poddania tej opinii weryfikacji w drodze wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego.

Sąd uznał status powodów jako konsumentów za należycie wykazany.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo w zakresie ustalenia nieważności umowy o nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 7 maja 2007 r. oraz umowy o nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 17 czerwca 2008 r. zawartej pomiędzy M. T. (1) i I. T., a (...) Bank S.A. (obecnie (...) S.A.

z siedzibą w W.), jak również zasądzenia na rzecz powodów kwoty wskazanej w pozwie zasługiwało na ustalenie w całości.

Odnosząc się do interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności umów kredytowych, wskazać należy, iż zgodnie z art. 189 k.p.c. powodowie mogą żądać ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy mają w tym interes prawny.

Zawarta pomiędzy stronami umowa kredytowa wygenerowała długoterminowy stosunek prawny, który nie został dotychczas wykonany, a więc nawet uwzględnienie roszczeń o zapłatę nie reguluje w sposób definitywny wzajemnych relacji stron opartych na spornym stosunku prawnym.

Stwierdzenie nieważności umowy przesądza nie tylko o możliwości domagania się zwrotu już spełnionych świadczeń. Rozstrzyga również

w sposób ostateczny o braku obowiązku spełniania na rzecz banku mających oparcie w treści umowy świadczeń w przyszłości, a więc o zezwoleniu na zaprzestanie spłaty kolejnych rat kredytu.

Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 28 października 2018 r., sygn. I ACa 623/17 (LEX nr 2583325) „Orzeczenie stwierdzające nieważność umowy niweczy jej skutki ex tunc i z uwagi na związanie zarówno stron, jak i innych sądów jego treścią z mocy art. 365 § 1 k.p.c., jako swoisty prejudykat, ma istotne znaczenie dla dalszych czynności stron w związku ze spłaceniem kredytu przez powoda”.

O występowaniu interesu prawnego świadczy możliwość stanowczego zakończenia wyrokiem ustalającym sporu obecnie występującego, jak

i sporów, które mogą z kwestionowanego stosunku prawnego wystąpić

w przyszłości, zaś przeciwko istnieniu interesu prawnego przemawia możliwość uzyskania pełniejszej ochrony praw powodów w drodze innego powództwa. W szczególności przyjmuje się, że jeżeli powodom przysługuje dalej idące powództwo o świadczenie, to w zasadzie nie mają oni interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie stosunku prawnego lub prawa. Również wówczas, gdy przeciwko powodom wytoczone zostało powództwo o

świadczenie, mające podstawę w stosunku prawnym, co do którego twierdzą oni, że nie istnieje, powodowie tracą interes prawny

w żądaniu ustalenia, jeżeli mogą w tamtym procesie podnieść taki zarzut jako niweczący roszczenie. Jednakże zasada ta nie ma charakteru bezwzględny, bowiem interes prawny po stronie powodów istnieje, jeżeli wyrok w sprawie o świadczenie nie usunie niepewności w zakresie wszelkich skutków prawnych, jakie wynikają lub mogą wynikać w przyszłości ze stosunku prawnego, którego istnienie powodowie kwestionują. Powodowie zachowują zatem interes prawny do wytoczenia powództwa o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego, mimo przysługującego im powództwa o świadczenie lub mimo wytoczenia przeciwko nim takiego powództwa przez stronę przeciwną na podstawie spornego stosunku prawnego, jeżeli z tego stosunku wynikają jeszcze inne, lub dalej idące skutki, których dochodzenie w drodze powództwa o świadczenie nie jest możliwe lub nie jest jeszcze aktualne.

Mając więc na uwadze stan faktyczny niniejszej sprawy, należy wskazać, iż stosunek prawny łączący strony na podstawie zawartych umów dotychczas nie wygasł ani nie został wykonany w całości. Ustalenie nieważności umów przesądzi nie tylko o możliwości domagania się zwrotu już spełnionych świadczeń, ale rozstrzygnie również w sposób ostateczny

o braku obowiązku spełniania na rzecz Banku świadczeń w przyszłości,

a więc o zezwoleniu na zaprzestanie spłaty kolejnych rat kredytu bez obawy wystąpienia z roszczeniami przez pozwany Bank. Ustalające orzeczenie sądu zniesie więc wątpliwości stron i zapobiegnie dalszemu sporowi o roszczenia Banku wynikające z przedmiotowych umów. Zatem, zdaniem Sądu, powodowie posiadają zatem interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c.

Na podstawie stanu faktycznego ustalonego przez Sąd,

a w szczególności na podstawie treści umów kredytu, stwierdzić należy, iż strony nie umówiły się co do głównych świadczeń umowy. Brak określenia

w umowie głównych świadczeń umowy, zdaniem Sądu, prowadzi do stwierdzenia, że umowa jest w całości nieważna. Zarówno indeksacja, jak odesłanie do tabel kursowych stanowią przedmiot główny umowy, przy czym nie zostały one sformułowane jednoznacznie (brak wskazania zasad ustalania kursów, brak rzetelnej informacji o ryzyku walutowym przy jednoczesnym wykreowaniu poprzez indeksacje takiego ryzyka oraz rodzaje kursów prowadzące do dalszych niejednoznaczności).

Z art. 66 k.c. wynika, że zawarcie umowy wiąże się ze złożeniem oświadczenia zawierającego istotne postanowienia umowy, zaś usunięcie waloryzacji, która określa główny przedmiot umowy kredytu indeksowanego ze stawką LIBOR jest równoznaczne z usunięciem istotnego postanowienia umowy.

Zgodnie z poglądem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia 4 listopada 2011 r., I CSK 46/11, odsetki od udzielonego kredytu bankowego są elementem składowym świadczenia głównego stron umowy kredytu. Stanowią bowiem z jednej strony cenę płaconą przez kredytobiorców za korzystanie z oddanych im do dyspozycji środków finansowych Banku,

z drugiej zaś strony – wynagrodzenie pobierane przez Bank za udostępnienie kredytobiorcom tych środków. Charakter odsetek jako świadczenia głównego nie pozostawia wątpliwości, że zawarcie umowy, której treść nie pozwala, pomimo wskazania wysokości stopy odsetek, na ich efektywne naliczenie, musi skutkować jej nieważnością. Nie dochodzi bowiem do ważnego zawarcia umowy, gdy strony tak ułożyły jej postanowienia, że nie daje się z nich odczytać, w jakiej wysokości świadczenia główne ma spełnić jedna z nich.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 1 kwietnia 2011 r. (III CSK 206/10, Legalis nr 419249) wskazał, że jeśli świadczenie nie jest oznaczone, zobowiązanie nie istnieje. Stwierdził, że do istotnych elementów stosunku zobowiązaniowego należy obowiązek świadczenia, natomiast samo świadczenie jest jedynie realizacją tego obowiązku. Świadczenie musi być oznaczone, gdyż oznaczenie świadczenia w połączeniu z oznaczeniem sposobu zachowania się dłużnika pozwala na ustalenie treści stosunku zobowiązaniowego. Jeśli świadczenie nie zostanie oznaczone, nie można mówić o istnieniu zobowiązania ze względu na brak istotnego elementu stosunku zobowiązaniowego.

Natomiast w postanowieniu z dnia 17 stycznia 2003 r., sygn. akt III CZP 82/02, Sąd Najwyższy stwierdził, że jeżeli brakujące essentialia negotii uzupełnił w umowie sam bank, to składając swoje oświadczenie woli kredytobiorcy nie objęli nim tych istotnych postanowień umowy i skoro nigdy nie wyrazili na to zgody, nie doszło do zawarcia umowy o kredyt.

Przywołane wyżej orzeczenie dotyczyło niewpisania w dacie zawarcia umowy do jej treści kwoty udzielanego kredytu, która następnie została dopisana przez bank. W okolicznościach sprawy strony uzgodniły kwotę kredytu i wpisały ją do spornych umów. Nie doszło natomiast do uzgodnienia wysokości świadczenia kredytobiorców. Brak określenia tego świadczenia wynikał z pozostawienia bankowi swobody w określaniu kursów waluty, do której kredyt był indeksowany i nieokreśleniu wysokości części kapitałowej w poszczególnych ratach, co uniemożliwiało wyliczenie wysokości każdej z rat. Jak wprost wynika z umowy świadczenie kredytobiorców miało zostać określone co do wysokości przez bank po ich zawarciu, a następnie przekazane do wiadomości kredytobiorców.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, tym zasadą swobody umów, kredytobiorcy w chwili podpisania umowy powinni wiedzieć jaka jest kwota kredytu. Tymczasem poprzez jednostronne określenie kursu CHF przez pozwanego bank, powodowie dowiedzieli się o wysokości kredytu przy jego wypłacie, po zastosowaniu dowolnie ustalonego przez pozwanego kursu CHF.

Zobowiązanie powodów ustalane było w odniesieniu do kursu waluty CHF, która to waluta w okresie spłaty kredytu była podstawą określania wysokości kapitału pozostałego do spłaty oraz odsetek. Oznacza to, że nie tylko wysokość kapitału kredytu była jednostronnie ustalona przez pozwanego, lecz w każdym okresie trwania kredytu (...) S.A. naliczał dodatkowo odsetki od kapitału powstałego w wyniku zastosowania dowolnie ustalonego kursu CHF.

Stosownie do art. 353 § 1 k.c., zobowiązanie polega na tym, że wierzyciel może żądać od dłużnika świadczenia, a dłużnik powinien świadczenie spełnić. Stosownie zaś do art. 353¹ k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Istotą umowy jest złożenie przez strony zgodnych oświadczeń woli, których treść określa prawa i obowiązki stron. Umowa powstaje, gdy zostanie uzgodniony katalog istotnych dla danej umowy obowiązków stron i odpowiadających im uprawnień.

W konsekwencji, nie jest dopuszczalne, aby postanowienia umowne dawały jednej ze stron uprawnienie do kształtowania według swojej woli zakresu obowiązków drugiej strony. Byłoby to oczywiście sprzeczne z naturą umowy.

Wskazać należy również na sprzeczność przedmiotowej umowy z art 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe w brzmieniu z dnia zawarcia umowy, który jest przepisem bezwzględnie obowiązującym, a więc jego naruszenie powinno także skutkować stwierdzeniem nieważności umowy.

Zgodnie bowiem z art. 69 ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2017 r., nr 1876 j.t ze zm.) przez umowę kredytu Bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorców na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorcy zobowiązują się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

Jak natomiast stanowi ust. 2 art. 69 Prawa bankowego, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz

i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorców środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje i warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Umowa kredytu jest umową dwustronnie zobowiązującą – z jednej strony bank zobowiązuje się do udzielenia kredytu, a następnie uprawniony jest do uzyskania spłaty tej kwoty, która była oddana do dyspozycji kredytobiorców, a kredytobiorcy mają prawo domagać się od banku wypłaty środków, a następnie obciążeni są obowiązkiem ich zwrotu. Przedmiotem kredytu, zgodnie z przytoczonym przepisem musi być zatem określona kwota pieniężna. Co za tym idzie, kredytobiorcy obowiązani są do zwrotu ściśle określonej kwoty środków pieniężnych, którą oznacza kwota kapitału udostępnionego i wykorzystanego przez kredytobiorców. Umowa kredytu ma również charakter odpłatny z uwagi na obciążenie kredytobiorców obowiązkiem zapłacenia kredytodawcy odsetek i prowizji, które stanowią wynagrodzenie z korzystania ze środków pieniężnych udostępnionych przez bank i konsensualny, gdyż wymaga uzgodnienia jej treści przez strony.

W świetle wyżej wskazanej normy bank mógł zatem czerpać zysk z umów kredytu wyłącznie w postaci odsetek oraz prowizji. Natomiast bank w umowie zastrzegł na swoją rzecz dodatkowy zysk w postaci marży na kursie, który bank uzyskiwał poprzez dokonywanie przeliczeń waluty w oparciu o dowolnie ustalany przez siebie w banku kurs waluty.

W umowach określona została wyłącznie kwota uruchomienia kredytu, tj. zobowiązanie banku do wypłaty określonej kwoty wyrażonej w PLN.

W umowach nie zostały jednak określone świadczenia powodów, tj. wysokość salda kredytu, sposób jego wyliczenia oraz zasady, w oparciu o które miały być określone zobowiązania powodów w postaci spłaty rat. W konsekwencji powodowie według stanu na dzień zawarcia spornych umów nie byli w stanie określić wysokości swojego zadłużenia (salda kredytu) i to nawet przy założeniu, że zarówno oprocentowanie, jak i kurs średni NBP waluty CHF będą niezmiennie przez cały okres trwania każdej z umów.

Słusznie podnosiła zatem strona powodowa, że postanowienia umowy dawały pozwanemu bankowi dowolność kształtowania wysokości zobowiązania powodów wobec banku z tytułu zaciągniętych kredytów i wyłącznie od jego woli zależała wysokość tych świadczeń.

W ocenie Sądu, w przypadku określenia wysokości świadczenia w wyniku waloryzacji należy przyjąć, że miernik wartości służący tejże waloryzacji (indeksacji), powinien być określany w sposób precyzyjny. To znaczy taki, aby możliwe było jego obiektywne oznaczenie. W przeciwnym razie nie zostanie spełniony wymóg oznaczoności świadczenia. Pozostawienie jednej ze stron możliwości swobodnego kształtowania wskaźnika waloryzacji skutkowałoby w istocie brakiem określenia wysokości świadczenia, a zatem – jak zasadnie wskazała strona powodowa – brakiem uzgodnienia tego elementu umowy.

Strony nie określiły w umowie wzajemnych głównych świadczeń stron, a taka sytuacja jest sprzeczna z naturą stosunku umowy, której istotą jest uzgodnienie jej postanowień przez strony (art. 353¹ k.c.). Konstrukcja przyjęta przez bank we wzorcu umownym jedynie stwarzała pozory uzgodnienia z powodami istotnych warunków umów. Podkreślić przy tym należy, że nawet bank przy zawarciu umów nie znał ich dokładnych warunków, a tym samym nie znał ich treści. Bank nie posiadał bowiem żadnego sprecyzowanego mechanizmu ustalania marży doliczanej do kursu bazowego. W umowach nie zostały ponadto określone zasady spłaty kredytu. Umowy nie precyzowały bowiem w jaki sposób bank będzie ustalał kursy

w tabelach, które miały mieć zastosowanie do dokonywanych przez powodów spłat w walucie PLN. Kursy te w świetle umowy mogły być ustalane przez pozwanego w sposób dowolny.

Przyjmując zatem, że klauzula waloryzacyjna określała główne świadczenia stron należy uznać, że przedmiotowe umowy nie zostały nigdy skutecznie zawarte.

Zdaniem Sądu, sprzeczność treści takich umów wynika z art. 351¹ k.c. i art. 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe, a w konsekwencji w świetle art. 58 § 1 k.c. umowa ta jest nieważna (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2011 r., sygn. akt III CSK 206/10, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2014 r., sygn. akt IV CSK 585/13). Sąd Najwyższy wskazał, że warunkiem powstania ważnego zobowiązania, którego treścią jest obowiązek spełnienia świadczenia przez dłużnika na rzecz wierzyciela, jest dokładne określenie treści tego świadczenia albo przesłanek pozwalających na jego dokładne określenie.

Powodowie podnosili, iż umowy kredytu łączące ich z pozwanym są nieważne z uwagi na treść postanowień zawartych w umowach kredytowych przewidujących waloryzację kwoty głównej kredytu (§ 1 ust. 3A w zw. z § 1 ust. 3, § 8 ust. 1 umowy o nr (...) oraz § 1 ust. 3A w zw. z § 1 ust. 3 umowy o nr (...)) do kursu waluty CHF oraz powodujące w konsekwencji wyliczenie rat od kwoty będącej równowartością w CHF kwoty kredytu w PLN oraz klauzule powodujące ich przeliczenie z waluty CHF na PLN w datach wymagalności rat po kursie sprzedaży, tj. § 12 ust. 4 w zw. z § 12 ust. 1 umowy o nr (...) oraz § 10 ust. 5 w zw. z § 10 ust. 1 umowy o nr (...). Spłata wszelkich zobowiązań powodów z tytułu w/w umów kredytowych była dokonywana w złotych według kursu sprzedaży wskazanego w tabeli kursów dewizowych pozwanego stworzonej m.in. na potrzeby ustalenia kursów dla kredytów waloryzowanych do walut obcych zgodnie z § 12 ust. 4 umowy o nr (...) oraz zgodnie z § 10 ust. 5 umowy o nr (...) (kurs sprzedaży dowolnie ustalany przez pozwanego).

Jak zostało już wyżej wskazane w kwestionowanych przez powodów postanowieniach pozwany przyznał sobie prawo do jednostronnego regulowania wysokości salda kredytu, jak również wysokości rat kredytu waloryzowanego kursem franka szwajcarskiego, poprzez dowolne, niczym nieograniczone, wyznaczanie w tabelach kursów kupna lub sprzedaży franka szwajcarskiego. Dotyczyło to tak uruchomienia kredytu, jak i jego późniejszej spłaty. Jednocześnie prawo banku do ustalania kursu waluty

w świetle umów nie doznawało żadnych formalnych ograniczeń. Bank przyznał sobie prawo do jednostronnego określania zobowiązań umownych,

a to wysokości salda kredytów oraz rat kredytowych, a tym samym

i wysokości świadczeń powodów. Pozwany zapewnił sobie możliwość uzyskania znaczących korzyści finansowych stanowiących dla powodów dodatkowe koszty kredytów, których oszacowanie nie było możliwe. Czynniki obiektywne, a zatem sprawdzalne z punktu widzenia konsumenta, jak

w szczególności wysokość rynkowych kursów wymiany franka szwajcarskiego, tylko częściowo wpływają na ostateczny koszt kredytu ponoszony przez konsumenta, skoro kurs kupna lub sprzedaży waluty obcej określony w tabeli kursowej banku zawiera marżę kupna lub marżę sprzedaży, która to wartość jest zależna wyłącznie od woli banku. Niewątpliwie zatem regulacja ta stanowi o naruszeniu przez bank dobrych obyczajów, które nakazują, aby ponoszone przez konsumentów koszty związane z zawarciem umowy były możliwe do przewidzenia.

W przedmiotowych umowach wysokość świadczenia określona została w ten sposób, że kwotę kredytu przeliczano najpierw ze złotych polskich na franki szwajcarskie, po kursie wskazanym przez bank (uzyskując równowartość kredytu w walucie obcej), a następnie, bezpośrednio przy określaniu każdej kolejnej raty, przeliczano wskazywaną przez bank kwotę franków szwajcarskich na złotówki znów po kursach ustalanych przez bank na podstawie jego tabel, przy czym pierwsza z tych operacji odbyła się

w oparciu o kurs kupna, a pozostałe dotyczące spłat rat po kursie sprzedaży. Co istotne, kurs kupna był niższy od kursu sprzedaży, a co za tym idzie, bank dokonując dwukrotnego przeliczenia kwoty zobowiązania (najpierw

w momencie jego wypłaty po niższym kursie, a następnie w momencie jego spłaty po kursie wyższym) uzyskuje nadwyżkę (tzw. spread), a więc dodatkowe wynagrodzenie Banku, wysokości którego w momencie zawierania umowy kredytu, konsumenci nie są w stanie w żaden sposób oszacować.

W doktrynie prawa cywilnego wskazuje się, że pojęcie „dobrych obyczajów” na gruncie art 385¹ § 1 k.c. powinno zostać odniesione do „szeroko rozumianego szacunku do drugiego człowieka” wskutek czego sprzeczne z nimi są działania wykorzystujące m.in. niewiedzę, brak doświadczenia drugiej strony, naruszenie zasady równorzędności stron” (K. Zgrobek [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Wydanie 2; red. E. Gniewek; Warszawa 2006, s. 593, nb 9).

Powyższe stanowisko jest tożsame z zapatrywaniami wyrażonymi w orzecznictwie, w tym między innymi w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005r. (I CK 832/2004), zgodnie z którym „działanie wbrew dobrym obyczajom (w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego) oznacza tworzenie przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku. Do dobrych obyczajów zalicza się zatem przede wszystkim wymaganie od przedsiębiorcy wysokiego poziomu świadczonych usług oraz stosowania we wzorcach umownych takich zapisów, aby dla zwykłego konsumenta były one jasne, czytelne i proste, a ponadto by postanowienia umowy w zakresie łączącego konsumenta z przedsiębiorcą stosunku prawnego należycie zabezpieczały interesy konsumenta i odwzorowywały przysługujące mu uprawnienia wynikające z przepisów prawa. W orzecznictwie przyjmuje się, że jako sprzeczne z dobrymi obyczajami kwalifikowane są w szczególności wszelkie postanowienia, które zmierzają do naruszenia równorzędności stron umowy, nierównomiernie rozkładając uprawnienia i obowiązki między partnerami stosunku obligacyjnego.

W niniejszej sprawie, powodowie nie posiadali możliwości kontroli sposobu wykonywania przez bank przedmiotowych umów

w kwestionowanym w toku niniejszego postępowania zakresie, a w szczególności w zakresie wysokości salda kredytu i wysokości rat kredytowych. Zawierając umowy, nie mogli również w żaden sposób określić potencjalnego ryzyka z tym związanego, także nie mogli oszacować całkowitych kosztów związanych z kredytami. Co istotne, bank nie ponosił żadnego ryzyka, gdyż w każdej sytuacji ewentualne ryzyko kursowe mógł zniwelować poprzez dowolne ustalenie kursu w tabeli bankowej. Podkreślić przy tym należy, że powodowie na dzień zawarcia umów kredytu nie znali wysokości swoich świadczeń na rzecz banku. Strony nie określiły w jaki sposób zostaną wyliczone te świadczenia - w świetle umów decydował o tym wyłącznie pozwany. Wysokość świadczeń powodów zależała zatem wyłącznie od woli banku.

Powyższe skutkuje naruszeniem zasady ekwiwalentności wzajemnych świadczeń powodów oraz pozwanego Banku. Pozwany w całości bowiem przeniósł na powodów ryzyko kursowe, zabezpieczając w ten sposób wyłącznie swoje interesy, bez przyznania w zamian jakichkolwiek korzyści na rzecz powodów oraz możliwości kontrolowania przez powodów działań podejmowanych przez Bank w przedmiotowym zakresie.

Jednocześnie wskazać należy, że wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 grudnia 2010 r. (sygn. akt XVII AmC 1531/09), za klauzulę niedozwoloną zostało uznane stosowane przez bank postanowienie „Raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50”. Powyższe stanowisko zostało w pełni potwierdzone przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 21 października 2011 r. (sygn. akt VI ACa 420/11).

Podkreślić przy tym należy, iż w uzasadnieniu wyroku z dnia 14 grudnia 2014r. (sygn. akt XVII AmC 426/09) Sąd Okręgowy w Warszawie XVII Wydział Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, stwierdził, że: „Kredyt indeksowany kursem waluty obcej jest to kredyt udzielony w walucie polskiej”.

Ocena klauzul waloryzacyjnych zawartych w umowach jako abuzywna i jednocześnie brak możliwości zastąpienia jej innymi klauzulami, skutkuje brakiem zgodnych oświadczeń woli stron w chwili zawarcia umów w tym zakresie, a zatem skutek prawny jest taki sam jak przy stwierdzeniu nieważności na podstawie art. 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe

w związku z 351¹ k.c. i art. 58 § 1 k.c.

Z umów nie wynikało, aby kurs waluty wpisywany do tabeli kursów obowiązującej w banku w dniu przeliczania całej kwoty kredytu na CHF,

a następnie w dniu spłaty każdej kolejnej raty musiał przybrać wartość rynkową albo jakąkolwiek wartość możliwą do ustalenia i przewidzenia przez drugą stronę umowy. Umowa, w tym regulamin, nie przewidywała żadnych kryteriów, wedle których miałby być ustalony kurs z tabeli. Żadne ograniczenia swobody kształtowania kursu nie wynikały z umów, zatem stosowanie jakichkolwiek praktyki w określaniu kursu waluty było swobodną decyzją pozwanego jako kredytodawcy i w każdej chwili mogło być dowolnie zmienione. Ewentualna rynkowość kursów pozostaje bez związku z niniejszą sprawą. Rynkowość odnosi się bowiem do sposobu wykonywania umowy, a nie ukształtowania praw i obowiązków kredytobiorców.

Pozwany Bank mógł zatem dwukrotnie, w aspekcie kształtowania kursu, wpływać w sposób dowolny na wysokość świadczenia kredytobiorców. Pierwszy raz po wypłacie kredytu (transz) przeliczając kwotę udzielonego kredytu na CHF po kursie ustalonym przez siebie.

Nie ulega wątpliwości, że świadomość stron nie ma znaczenia dla oceny ważności umowy w kontekście jej zgodności/niezgodności z prawem, gdyż niezależnie od jej istnienia nieważna umowa nie staje się ważna. Nie ma zatem znaczenia czy powodowie i pozwany rozumieli mechanizm indeksacji i zmiany wartości kapitału oraz rat na skutek zmiany kursu waluty.

Brak możliwości określenia ścisłej wysokości części kapitałowej każdej raty przesądzał o niemożności precyzyjnego określenia części odsetkowej. Odsetki bowiem powinny być naliczane od aktualnego salda zadłużenia, co wymaga wiedzy na temat wysokości salda zadłużenia po spłacie każdej kolejnej raty. Nie można w sposób rzetelny policzyć wysokości odsetek nie wiedząc, w jakich częściach w każdej racie ma dojść do spłaty kapitału.

Zwrócić należy uwagę na fakt, iż same umowy wskazują na to, że w istocie ustalenie wysokości rat zostało pozostawione kredytodawcy, o czym świadczy zapis § 12 ust. 1 (umowy o nr (...)) i § 10 ust. 2 (umowy o nr (...)), w myśl którego, po uruchomieniu kredytu Bank wysłała kredytobiorcom harmonogram spłat kredytu w CHF. Bez uznaniowego ustalenia wysokości części kapitałowej pierwszej raty trudno w świetle umowy wskazać, w jaki sposób wyliczyć część kapitałową i odsetkową każdej raty.

Rację ma pozwany, że polski porządek prawny dopuszcza możliwość zawierania umów o kredyt w walucie polskiej indeksowany do waluty obcej. Stanowi o tym wprost art. 69 ust. 2 pkt 4a i art. 69 ust. 3 ustawy Prawo bankowe. O tym, że umowa kredytu indeksowanego do waluty obcej mieści się w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant (art. 353 k.c. w zw. z art. 69 Prawa bankowego) wypowiedział się również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 stycznia 2016 r. (sygn. akt I CSK 1049/14, Legalis 1450586). Jednak okoliczność, że polski system prawny dopuszcza zawieranie umów o kredyt denominowany lub indeksowany nie wyczerpuje, zdaniem Sądu problematyki zgodności z prawem każdej umowy o kredyt indeksowany. Zdaniem Sądu, klauzule waloryzacyjne opisujące mechanizm indeksacji stosowane w umowach kredytowych powinny być przedmiotem badania pod kątem ich zgodności z art. 358¹ § 2 k.c. oraz pod kątem tego, czy mogą być uznane za rażąco naruszające interesy konsumentów i sprzeczne z dobrymi obyczajami (na podstawie 385¹ § 1 k.c.).

Całkowicie bezprzedmiotowa z punktu widzenia rozstrzygnięcia niniejszej sprawy była okoliczność, że powodowie od dnia 1 lipca 2009 r. mieli możliwość spłaty rat kredytu bezpośrednio w walucie CHF. Argument ten wywołałby zamierzony skutek tylko w sytuacji gdyby saldo kredytu zostało wyrażone w walucie CHF. Natomiast w przedmiotowych umowach saldo kredytu nigdy nie było i nie mogło być wyrażone w walucie obcej.

Wskazać również należy, iż rażącym naruszeniem interesów powodów jako konsumentów jest także ukształtowanie zabezpieczenia kredytu w ten sposób, że pokrywając koszt ubezpieczenia, powodowie mogą następnie stać się dłużnikiem ubezpieczyciela z racji wypłaconego pozwanemu odszkodowania. Powodowie potencjalnie płacą zatem podwójnie – pokrywają zarówno koszt ubezpieczenia, jak i koszt ewentualnie niespłaconego kredytu, ze wszystkimi odsetkami i innymi świadczeniami wynikającymi z umowy.

W narzuconym przez pozwanego rozwiązaniu problemu zabezpieczenia niskiego wkładu własnego, korzyść jest rażąco jednostronna: tylko pozwany korzysta z dobrodziejstw ubezpieczenia, nie ponosząc przy tym z tego tytułu żadnych kosztów. Co więcej, porównując narzucone powodowi rozwiązanie do sytuacji, w której to powodowie byłiby ubezpieczającym, ich sytuacja prawna jako konsumentów jest pogorszona – oto liczyć muszą się z obowiązkiem zwrotu świadczenia ubezpieczycielowi w zakresie wypłaconego odszkodowania, co w sytuacji gdyby byli ubezpieczającym, co do zasady nie miałyby miejsca.

Podsumowując, w niniejszej sprawie należało uznać, że umowy zawarte przez powodów z pozwanym bankiem dnia 7 maja 2007 r. i z dnia 17 czerwca 2008 r. były nieważne – zgodnie z art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 pkt 2 Prawa bankowego w zw. z art. 353¹ k.c. z uwagi na ich istotną wadę prawną, bowiem w umowach brak było określenia wysokości świadczenia poprzez nieokreślenie kwot rat, w których miały być spłacane kredyty oraz nieokreślenie obiektywnego i jednolitego sposobu ich ustalenia. Wobec nieokreślenia kwoty kredytów, nie było możliwe określenie wysokości zobowiązania powodów.

W konsekwencji zachodzą podstawy do ustalenia zgodnie z art. 189 k.p.c. nieważności umów. Powodom przysługuje natomiast interes prawny w dochodzeniu tak sformułowanego żądania. Oczywistym jest bowiem, iż w tym zakresie powodowie mogą oczekiwać wyjaśnienia ich sytuacji prawnej względem pozwanego w związku z przedmiotowymi umowami, uznawanymi przez przeciwnika procesowego za ważne i rodzące obowiązek zapłaty dalszych rat. Pozytywne rozstrzygnięcie pozwoli uniknąć ewentualnych sporów w przyszłości w zakresie wysokości świadczenia pieniężnego należnego bankowi.

Skoro zatem umowy kredytu zwarte z pozwanym bankiem były nieważne, a powodowie mieli interes prawny w żądaniu ustalenia ich nieważności, Sąd w pkt I. sentencji wyroku ustalił nieważność umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 7 maja 2007 r. zawartej między M. T. (1) i I. T., a (...) Bankiem S.A. w W. (obecnie (...) S.A. z siedzibą w W.), natomiast w pkt. II sentencji wyroku Sąd ustalił nieważność umowy nr (...) o kredyt 17 czerwca 2008 r.

Nieważność umowy o kredyt o nr (...) z dnia 7 maja 2007r. i umowy o nr (...) z dnia 17 czerwca 2008 r. zawartych przez strony skutkowało uznaniem za uzasadnione, co do zasady żądań powodów zgłoszonych w pozwie.

Jak stanowi art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści

w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Przepis ten stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego, tj. takiego,

w którym ten, kto je spełnił nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna

i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia (art. 410 § 1 i 2 k.c.).

Nieważność umów kredytu powodowała, iż świadczenia uiszczone przez stronę powodową na rzecz pozwanego były świadczeniami nienależnymi. Stwierdzenie nieważności spornych umów powoduje obowiązek dokonania zwrotu wzajemnych świadczeń pomiędzy stronami umów, stosownie do przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Co do zasady, kredytobiorcy powinni więc zwrócić bankowi otrzymaną od niego kwotę kapitału, a zatem bez odsetek i kosztów dodatkowych, bank zaś powinien zwrócić kredytobiorcom wszelkie wpłacone przez nich raty kredytowe i inne opłaty oraz składki.

W przypadku gdy w umowach wzajemnych bezpodstawne wzbogacenie następuje po obydwu stronach, teoretycznie możliwe są dwa rozwiązania, czyli zastosowanie teorii dwóch kondycji lub teorii salda. Pierwsza z nich opiera się na założeniu, że w sytuacji, kiedy na skutek nieważności umowy obie strony stały się bezpodstawnie wzbogacone, każdej z nich przysługuje odrębne roszczenie, które może być dochodzone niezależnie od roszczenia drugiej strony. Takie roszczenie może zostać potrącone, jak również może być dochodzone w drodze powództwa wzajemnego (zob.

wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 21 listopada 2019 r., XXV C 505/19, Legalis; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 lipca 2019 r., VI ACa 1712/17; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 31 stycznia 2019 r., VI ACa 7/18). Natomiast teoria dwóch kondykcji zakłada porównanie wartości wzbogacenia obu stron nieważnej umowy i upatruje powstanie roszczenia jedynie po tej stronie, której wzbogacenie ma wyższą wartość. Wysokość tego roszczenia odpowiada różnicy pomiędzy większym i mniejszym wzbogaceniem (zob. wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 26 czerwca 2019 r., XXV C 139/19, Legalis; wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 24 czerwca 2019 r., XXV 266/15, Legalis).

Zdaniem Sądu Najwyższego, w art. 410 § 1 k.c. ustawodawca przesądził, iż samo spełnienie świadczenia nienależnego jest źródłem roszczenia zwrotnego, przysługującego zubożonemu. W takim przypadku nie zachodzi potrzeba badania, czy i w jakim zakresie spełnione świadczenie wzbogaciło osobę, na rzecz której świadczenie zostało spełnione (*accipiensa*), jak również czy majątek spełniającego świadczenie (*solvensa*) uległ zmniejszeniu. Wykazanie samego faktu spełnienia świadczenia wypełnia bowiem przesłankę zubożenia po stronie powodów, a uzyskanie tego świadczenia przez pozwanego – przesłankę jego wzbogacenia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2011 r., I CSK 66/11 – z dnia 9 sierpnia 2012 r., V CSK 372/11 – z dnia 28 sierpnia 2013 r., V CSK 362/12 – z dnia 15 maja 2014 r., II CSK 517/13 – z dnia 29 listopada 2016 r., I CSK 798/15).

Sąd miał na względzie także aktualne stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uchwale z dnia 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20 (Legalis nr 2532281), w której Sąd Najwyższy wskazał, że w przypadku stwierdzenia nieważności umowy kredytowej, umowę należy rozliczyć zgodnie z teorią dwóch kondykcji.

Sąd Najwyższy w przywołanej uchwale wskazał, że „stronie, która w wykonaniu umowy kredytu, dotkniętej nieważnością, spłacała kredyt, przysługuje roszczenie o zwrot spłaconych środków pieniężnych jako świadczenia nienależnego (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.) niezależnie od tego, czy i w jakim zakresie jest dłużnikiem banku z tytułu zwrotu nienależnie otrzymanej kwoty kredytu”. Argumentując przyjęte rozstrzygnięcie Sąd Najwyższy wskazał, że „(...) w razie nieważności umowy kredytu dokonywane przez niedoszłego kredytobiorcę płatności, mające stanowić spłatę wykorzystanego kredytu, są świadczeniami nienależnymi, podobnie jak świadczeniem nienależnym jest w takiej sytuacji wypłata środków pieniężnych przez bank. Zgodnie zaś z art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c. świadczenia nienależne podlegają zwrotowi. Proste zastosowanie tej reguły prowadzi do wniosku, że między bankiem a niedoszłym kredytobiorcą powstają wówczas różne zobowiązania restytucyjne: zobowiązanie niedoszłego kredytobiorcy do zwrotu wykorzystanych środków pieniężnych oraz zobowiązania Banku do zwrotu uiszczonych płatności. Przepisy art. 410 i n. k.c. nie zawierają żadnej odrębnej regulacji, która wskazywałaby na jakąkolwiek zależność tych zobowiązań, w szczególności odwzorowującą zamierzony przez strony związek między obowiązkami mającymi wynikać

z umowy kredytu (choćby na wzór art. 495 k.c.). Jedynie z art. 497 k.c.

w związku z art. 496 k.c. wynika, że jeżeli skutek nieważności umowy wzajemnej strony mają dokonać zwrotu świadczeń wzajemnych, każdej

z nich przysługuje prawo zatrzymania, dopóki druga strona nie zaoferuje zwrotu otrzymanego świadczenia albo nie zabezpieczy roszczenia o zwrot. Zasadnicze milczenie ustawodawcy sugeruje, a art. 497 k.c. w związku z art. 496 k.c. sugestię tę wzmocnia, że nawet w przypadku nieważności umowy wzajemnej zobowiązania stron do zwrotu otrzymanych nienależnie świadczeń są co do zasady od siebie niezależne, co odpowiada aprobowanej w doktrynie i przez Sąd Najwyższy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, Głosa 2020, nr 4, s. 67) teorii dwóch kondykcji (...).”

W omawianej uchwale Sąd Najwyższy opowiedział się także pozytywnie za możliwością skorzystania przez bank z zarzutu potrącenia poprzez złożenie stosownego oświadczenia woli (art. 498 i n. k.c.). Zaznaczył jednocześnie, że „odstępstwa od tej reguły w reżimie bezpodstawnego wzbogacenia nie może uzasadniać argument odwołujący się do art. 408 § 3 k.c., przewidującego możliwość swego rodzaju kompensaty przez odliczenie od zwracanej w pieniądzu wartości korzyści, wartości nakładów, które żądający byłby obowiązany zwrócić. Jest tak już dlatego, że zgodnie

z dominującym poglądem sąd nie może dokonać takiej kompensaty z urzędu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 1987 r., III CRN 152/87, OSNC 1988, nr 12, poz. 178).

W ocenie Sądu nie ma więc podstaw do zastosowania tzw. teorii salda w niniejszej sprawie. Umowę należy rozliczyć zgodnie z teorią dwóch kondykcji, przyjmując że obu stronom umowy, czyli kredytobiorcom i bankowi przysługują dwa odrębne roszczenia.

Pozwany w niniejszej sprawie nie podniósł zarzutu zatrzymania ani potrącenia. Także żądania wzajemne nie zostały przez stronę pozwaną zgłoszone przed zamknięciem rozprawy. Mając więc na uwadze granice żądania stron oraz fakt, iż pozwany korzystał z profesjonalnej pomocy prawnej, Sąd nie znalazł podstaw do dokonania rozliczeń stron.

W świetle powyższego nie sposób było również uznać, by pozwany nie był wzbogacony kosztem powodów lub by zaistniały przesłanki wymienione w art. 409 k.c. Zgodnie z tym przepisem obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

W ocenie Sądu nie można bowiem postawić znaku równości między zużyciem czy utratą wzbogacenia w rozumieniu ww. przepisu a obowiązkiem zwrotu przez powodów na rzecz pozwanego wzajemnego świadczenia, spełnionego w wykonaniu nieważnej umowy. Jak wskazał Sąd Najwyższy

w wyroku z dnia 4 kwietnia 2008 r., (I PK 247/07, OSN 2009, Nr 17–18, poz. 223) przypadki zużycia lub utraty wzbogacenia w świetle art. 409 k.c., powodujące odpadnięcie wzbogacenia, muszą ograniczyć się zatem do tych tylko sytuacji, kiedy nastąpiło to bezproduktywnie, a więc bez uzyskania jakiegokolwiek ekwiwalentu, czy też innej korzyści dla majątku wzbogaconego.

W niniejszej sprawie brak było jakiegokolwiek dowodu na okoliczność, że pozwany uzyskaną korzyść zużył lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony.

Jednocześnie z art. 411 k.c. wprost wynika, że brak możliwości żądania zwrotu świadczenia nienależnego nie obejmuje sytuacji, gdy jego spełnienie nastąpiło w wykonaniu nieważnej umowy.

W niniejszej sprawie podstawą prawną świadczenia była nieważna czynność prawna, która nie stała się ważna mimo spełnienia świadczenia,

a w takim wypadku wiedza spełniającego świadczenie, że nie był do świadczenia zobowiązany, nie zwalnia odbiorcy świadczenia od jego zwrotu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 19.9.2018 r., I CSK 575/17, Legalis nr 1829409).

Sąd przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy miał również na uwadze uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r. o sygn. III CZP 6/21. Sąd Najwyższy wskazał, że niedozwolone postanowienie umowne należy co do zasady uznać za nigdy nie istniejące, w związku z czym nie może ono wywoływać skutków wobec konsumentów, a zapłacone na jego podstawie kwoty są nienależne i podlegają restytucji. Umowa, która nie może wiązać bez niedozwolonego postanowienia, jest w całości bezskuteczna,

a w konsekwencji konsumenci i kredytodawca mogą żądać zwrotu świadczeń spełnionych na jej podstawie jako nienależnych (art. 410 § 1 k.c.). Roszczenia stron mają charakter odrębny (niezależny), co oznacza, że nie ulegają automatycznie wzajemnej kompensacji i konsumenci mogą żądać zwrotu w całości spłaconych rat kredytu niezależnie od tego, czy i w jakim zakresie są dłużnikami Banku z tytułu nienależnie otrzymanej kwoty kredytu.

Wskazać również należy, iż podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia nie zasługiwał na uwzględnienie.

Instytucja przedawnienia dotyczy jedynie roszczeń majątkowych, czyli prawa do żądania świadczenia (art. 117 § 1 k.c.). Nie ulegają przedawnieniu żądania ustalenia prawa lub stosunku prawnego oparte na art. 189 k.p.c. Powodowie w niniejszej sprawie w roszczeniu głównym żądają ustalenia nieważności umowy, czyli ustalenie nieistnienia praw, jakie miałyby z tej umowy wynikać. Roszczenie to nie podlega przedawnieniu.

Sąd, mając na względzie uchwałę Sądu Najwyższego ze sprawy III CZP 6/21 nie uwzględnił podniesionego przez bank zarzutu przedawnienia

w zakresie roszczenia majątkowego. Sąd Najwyższy przyjął bowiem, że kredytodawca może żądać zwrotu swego świadczenia dopiero od chwili,

w której umowa kredytu stała się trwale bezskuteczna, do tego bowiem czasu jej skuteczność pozostaje w zawieszeniu na korzyść konsumenta. W czasie tego zawieszenia przedawnienie roszczenia restytucyjnego kredytodawcy nie może rozpocząć biegu. Przedawnienie zaś roszczenia restytucyjnego konsumenta nie może rozpocząć biegu – zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej - zanim konsument dowiedział się lub, rozsądnie rzecz ujmując, powinien dowiedzieć się o niedozwolonym charakterze postanowienia umownego.

Mając na uwadze powyższe Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów całą dochodzoną pozwem kwotę, tj. 156.016,01 zł wraz z odsetkami ustawowymi z opóźnienie liczonymi od kwot: a) 150.362,45 zł od dnia 3 listopada 2017 r. do dnia zapłaty.; b) 5.654,15 zł od dnia 11 lipca 2020 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 92.087,02 CHF wraz z odsetkami ustawowymi

z opóźnienie od dnia 11 lipca 2020 r. do dnia zapłaty.

W rezultacie Sąd orzekł jak w pkt. III. i IV. wyroku.

W nawiązaniu do powyższej argumentacji, Sąd zasądził na rzecz powodów odsetki odpowiednio od dnia 3 listopada 2017 r. do dnia zapłaty oraz od dnia 11 lipca 2020 r. do dnia zapłaty, zgodnie z treścią art. 481 § 1 k.c. W myśl w/w art. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Przepis ten jest wyjątkiem od zasady, że dłużnik odpowiada za szkodę wyrządzoną nieterminowym wykonaniem zobowiązania tylko wtedy, gdy popadnie w zwłokę (por. art. 477 k.c. w zw. z art. 476 k.c.). Nakazuje dłużnikowi płacić odsetki bez względu na przyczyny uchybienia terminowi płatności sumy głównej. Jedynie sam fakt opóźnienia przesądza, że wierzycielowi należą się odsetki niejako automatycznie (por. A. Rzetecka - Gil, Komentarz do art. 481 k.c., t.2, Lex 2011).

Pismo zawierające rozszerzenie powództwa pozwany odebrał w dniu 10 lipca 2020 r., w związku z powyższym należało uznać, iż od dnia 11 lipca 2020 r. pozwany pozostawał w opóźnieniu, co do zapłaty kwot 5.564,15 zł i 92.087,02 CHF. Natomiast o odsetkach od kwoty 150.362,45 zł Sąd orzekł, iż pozwany pozostawał w opóźnieniu w zapłacie w/w kwoty od dnia 3 listopada 2017 r., zgodnie z żądaniem pozwu, z uwagi na wcześniej skierowane przez powodów do pozwanego, wezwanie do zapłaty.

W związku z uwzględnieniem roszczenia głównego powodów, pozostałe żądania podlegały oddaleniu w całości, o czym Sąd orzekł w pkt. V. wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł jak w pkt. VI wyroku na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c. Roszczenia powodów zostały uwzględnione w całości co uzasadniało nałożenie na pozwanego, jako stronę przegrywającą proces, obowiązku zwrotu wszystkich kosztów procesu poniesionych przez stronę powodową. Sąd pozostawił szczegółowe rozliczenie kosztów procesu Referendarzowi sądowemu, który po uprawomocnieniu się orzeczenia wyda postanowienie ze szczegółowym wyliczeniem kosztów obciążających pozwanego.

Sędzia Barbara Pysz – Kędzińska

ZARZĄDZENIE

(...)

Sędzia Barbara Pysz - Kędzińska